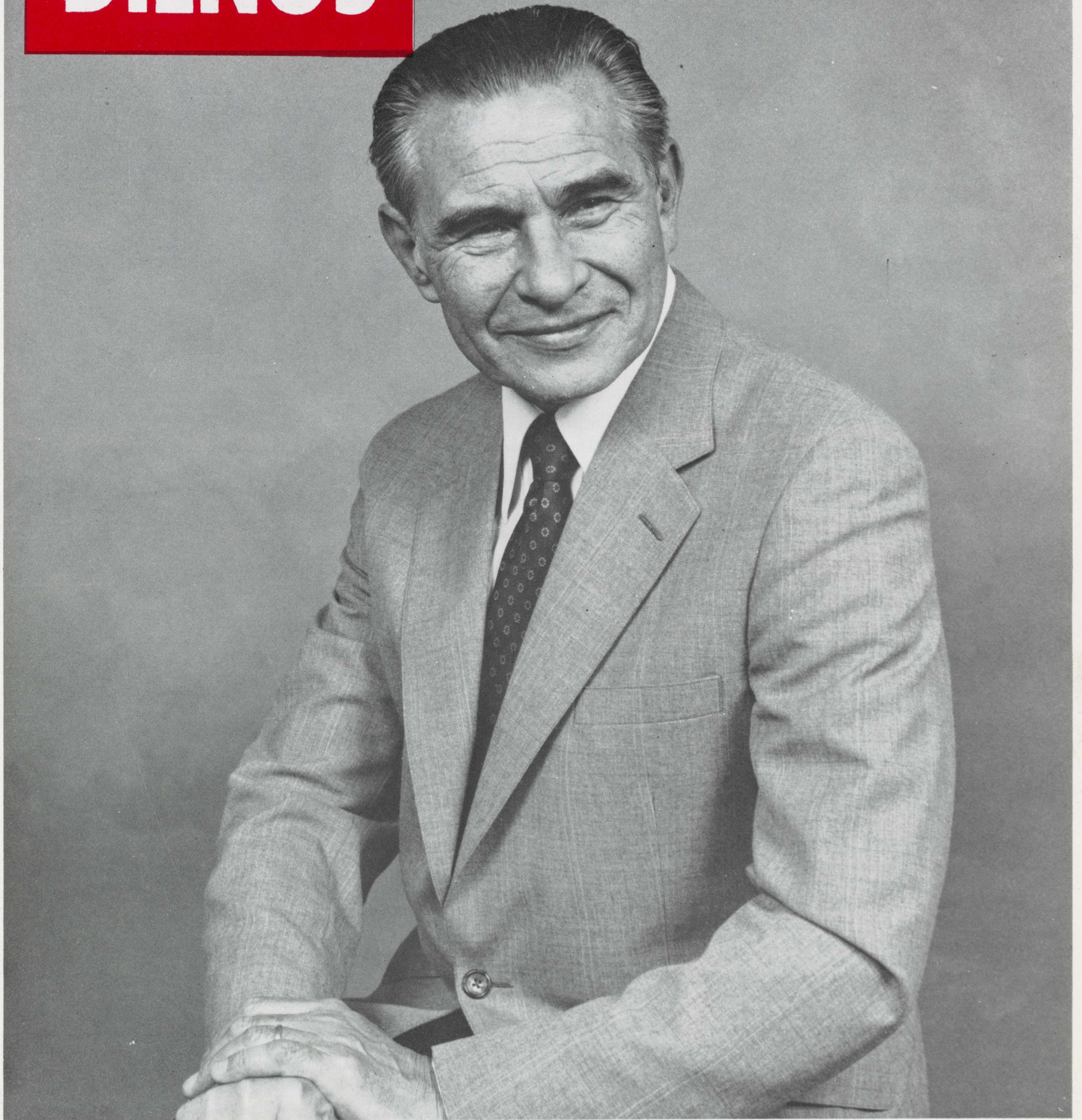

L I E T U V I Ų

DIENOS

INŽ. LIŪTAS GRINIUS

LITHUANIAN DAYS
JUNE 1985

1985 M. BIRŽELIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, Ca 90029
Telefonas: 664-2919

1985, Birželis Nr. 6 (356)
June, 1985 No. 6 (356)

Eina XXXV metai
Volume XXXV

“LIETUVIŲ DIENOS” YRA SUJUNGTO SU “KALIFORNIJOS LIETUVIŲ”, LEISTU 1946-49 M.
“LITHUANIAN DAYS” IS COMBINED WITH
“CALIFORNIA LITHUANIAN,” PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
Arūnas Barkus, MS
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from “Lithuanian Days”
permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, neiaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku

Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

“LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for \$20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029.”

Atskiro nr. kaina \$2.00 Single Copy \$2.00
Prenumerata \$20.00 metams Kanadoje \$25.00
Subscription \$20.00 Per Year Canada \$25.00
Garbės prenumerata/Honorary Subscription \$35.00
“Second Class Postage Paid at Los Angeles, CA”

FRONT COVER LIŪTAS GRINIUS

Curriculum vitae (1983)

Mr. L. Grinius grew up during World War II in Lithuania and, true to his generation of Europe, he transitioned from childhood to young adulthood at an accelerated pace. He comes from a prominent family whose traditions in democracy, humanitarianism, social justice, and national rights were deeply imbedded in thought and exemplified by parental deeds.

His memories of pre-war Lithuania, the ensuing 53-week long first occupation by the Soviets (June 15, 1940—June 22, 1941) and subsequent almost three year long occupation of Lithuania by Nazi Germany (June 22, 1941-1944), are vivid from an observer's and an activist's point of view. Since his father's deportation by the Nazis in early 1942 (for submitting three memoranda of protest against the deprivations of property, livelihood and life of citizens of Lithuania), young Grinius got involved in his own clandestine activities by starting to publish (with others) an underground monthly for students (“Youth, Be Prepared!”), by organizing a distribution network for other patriotic publications and by forming a youthful paramilitary training unit. These activities did not escape the watchful eyes of the Nazi secret police (Gestapo) which imprisoned one of his associates (among many other members of the resistance). Consequently, Mr. L. Grinius was obliged to drop out of school and go into hiding.

The years of Nazi occupation of Lithuania galvanized most of the nation into passive resistance under the leadership of the underground Supreme Committee for the Liberation of Lithuania—a conference of the major political parties—which defied the Nazis attempts to subjugate the nation and which thwarted their attempt to organize a Lithuanian SS Legion (a Nazi storm troop). Lithuania was the only nation in Nazi occupied Europe which refused to partake in such a Nazis exploit

In 1944, pursuant to the then secret Allied agreements at Yalta, Mr. Grinius' family was among the one-tenth of the population of Lithuania which chose to flee from the approaching Soviet armies and the dreaded Soviet secret police (the NKVD, now the KGB) in preference to an almost certain deportation to the bowels of Russia. Of the 300,000 Lithuanians who fled their native land, some 65,000 reached Western Europe and were successful in avoiding forced return by the Americans and the British Armed Forces to Soviet hands.

The Grinius family spent 2½ years in Germany always moving out in order to avoid the Nazi authorities and making ends meet as refugees in the U.S. occupied territory. Mr. L. Grinius reached the USA with both parents in early 1947. They lived briefly in Philadelphia, PA and in Chicago, IL where he started gainful employment as a factory hand, as a bakery mechanic, and while a student, at various other jobs.

Since his graduation in electrical engineering in the U.S. Army, he was employed for a number of years in the Los Angeles, CA area, then moved to Buffalo, NY. He resides now in the Washington, D.C. area.

Mr. L. Grinius continues his engineering practice as a systems research and development manager. He is also ever active in Lithuanian affairs whenever a need for his contributions arises. He is affiliated with the Lithuanian Populist (Agrarian) movement and has been a member of the Executive Board of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania since 1979.

Address of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania is 1611 Connecticut Ave., N.W., Suite 2, Washington, D.C. 20009. Telephone (202) 667-1980.

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Inž. Liūtas Grinius.....	2
Būk didelė ir galinga.....	3
J. Vitėno interviu su Liūtu Griniuimi Ruošiamasi teisti Sovietų Sąjungą.....	4
In Memoriam Stasys Laucius.....	8
Stasio Lauciaus eilėraščiai Lyra ir Satyra.....	8
Lietuvių išeivijos kultūros klausimais.....	10
Clevelando lietuvių veikla.....	12
Pasisekusi premijų šventė—V.R.....	13
Julija Švabaitė— Motiejaus portretas.....	14
Bronys Raila Pasternako ir Putino likimai.....	16

ENGLISH SECTION

Baltic Bondage.....	18
New Chair of Helsinki Commission.....	18
Sisters Strive for Ethnic Awareness.....	18
Gintaras—Lithuanian Gold.....	19
Soviet Militia Unmasks Shirt Factory.....	19
Soviets Attack “Cruise”.....	20
LD Contributor Cited in PT.....	20
Impressions of Police Veteran.....	20
Young Lithuanian Defects in Africa.....	21

LIETUVIŲ DIENŲ METINIS PIKNIKAS

įvyks

rugsėjo mėn. 15 d.

Šv. Kazimiero
parapijos salėje

Nuo 12:15 val. bus duodami
valgiai ir gėrimai

Dovanų traukimas bus 4 val.

Jei negalėtumėte atvykti į pikniką
malonėkite loterijos knygutes prisiųsti
į redakciją:

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029

Tautos Fondo suvažiavimo, įvykusio 1985 m. gegužės 4 d., Lietuvių Kultūros židinyje, Brooklyn, New York, dalis dalyvių. Pirmoje eilėje iš k. į d.: M. Noreikienė, Dr. P. Vileišis, A. Vakselis, Gen. Konsulas A. Simutis, Dr. A. Janačienė, L. Grinius, I. Banaitienė. Antrą eilėje iš k. į d.: A. Katinienė, J. Bobelis, B. Mačiūnienė, J. Valaitis, E. Čekienė, J. Pažemėnas, A. Daunys, K. Bačauskas, Dr. J. Vytuvienė, B. Bieliukas, A. Čampė. Trečioje eilėje iš k. į d.: J. Giedraitis, P. Ažuolas, A. Sperauskas, P. Minkūnas, Dielininkaitis, Botyrius.

—Nuotrauka L. Tamošaičio

A few of the participants at the Lithuanian National Fund convention, held on May 24, 1985, in the Lithuanian Center, Brooklyn, NY. First row from left: M. Noreika, Dr. P. Vileišis, A. Vakselis, General Consul A. Simutis, Dr. A. Janačius, L. Grinius, I. Banaitis. Second row, from left: A. Katinis, J. Bobelis, B. Mačiūnas, J. Valaitis, E. Čekas, J. Pažemenas, A. Daunys, K. Bačauskas, Dr. J. Vytuvis, B. Bieliukas, A. Čampe. Third row, from left: J. Giedraitis, P. Ažuolas, A. Sperauskas, P. Minkūnas, Dielininkaitis, Botyrius.

BŪK DIDELĖ IR GALINGA!

Praėjo Amerikos nepriklausomybės šventė. Didžiai pasaulio daliai tai yra irgi didelė šventė, kuri palaiko jų viltis ir teikia jėgas grumtis su sunkia kasdienybe. Laisvuosius skatina dar labiau saugoti ir ginti savo laisvę, pavergtuosius ištremtuosius palaiko vien savo laisvės viltimi, kad ir ten ateis geresni laikai.

Tokių švenčių metu verta džiaugtis pasiektais laimėjimais, verta susimąstyti apie ateitį, ką daryti, kad kraštą neužpultų kokie negandai.

Visi džiaugiamės didele Amerikos technologine pažanga—jos, satelito, komunikacija, kompiuteriais, dideliais moksliniais pasiekimais, kelių ir miestų statyba, stiprėjančia ekonomija. Džiaugiamės ir didžiuojamės išaugusia Amerikos karine jėga. Militarinė Amerikos galybė neša pasauliui taiką ir sulaiko sovietinę ekspansiją, sutramdo jos norus kurti naujas sovietines kolonijas.

Besidžiaugdami turime ir išsipareigoti šiam kraštui, nes čia naudojames jų laisve, čia susikūrėme sau pragyvenimą, net ekonominių gerbūvi, kur kas geresni, nei kituose kraštuose. Tad ir mum turi rūpėti šio krašto ateitis ir jo gerovė, nes esame čia, savo darbu ir mokslu jį statome ir palaikome. Čia mūsų tėvynė!

Yra žmonių, kurie laikosi labai nuošaliai, jie tartum sėdi ant Olimpo kalno ir tik kritikuoja Ameriką, kad viskas čia negerai—blogi keliai, blogi traukiniai, blogas socialinis aprūpinimas.

Jie save išjungia iš viso dabartinio gyvenimo ir tariasi, kad tai jų neličia. Jūs esate tokie ir anokie, jūs kalti!

Pirmiausia neteisinga pasitraukti iš gyvenimo ir pasidaryti tik kritiku. Visi esame atsakingi už dabartį, visi tad turime dalyvauti dabarties gyvenime ir tik pozityviai veikti, kad šis kraštas būtų stipresnis, galingesnis.

Bet tie visi kritikai yra lyg trumparegiai, jie nepajėgia išvelgti, ką tai reiškia. Jie surengia demonstracijas, kad atominės jėgainės kenkia kraštui, kad kenkia atominiai laivai. Kaip jie šaukia ir kritikuoja, kad Amerika nori sustabdyti komunizmo išvirtinimą centrinėje Amerikoje. Tai, sako, —yra kišimasis į svetimos valstybės reikalus. Bet apsisukę jie patys demonstruoja prieš Pietų Afriką, reikalauja, kad ten pasikeistų vyriausybė. To tai nelaiko kišimusi į svetimus reikalus, o tikrumoje yra tas pats.

Kai žiūrime televizijos, lengva pastebėti, kaip viskas ten nudažoma viena liberaline spalva, kaip stengiamasi sumažinti Amerikos didybę, kaip visur kritikuojama bet kokie teigiami valdžios potvarkiai, kurie stiprina Ameriką, kurie tramdo komunizmo ekspansiją.

Visi tie demonstruotojai tariasi tarnauja Amerikos laisvei, o tikrumoje jie griaua Ameriką. Kadaisė Chruščiovas, atvykęs į šį kraštą pasisvečiuoti, viešai pareiškė: “Mes jus palaidosime!”

To ir siekia visi Amerikos priešai—supūdyti Ameriką iš vidaus, vis mažinti ir mažinti jos militarinę galybę, išugdyti netvarką krašte, išugdyti netvarkingą žmogų—chuliganą. Kuo daugiau netvarkos, suirutės, tuo bus geriau tiem, kurie siekia Amerikos pražuties. Pasinaudodami laisve, tie Amerikos gerovės priešai išėmė ir maldą iš mokyklos, legalizavo abortus, sukūrė tokį gyvenimo stilių, kad klestėtų chuliganizmas.

Bet mes tikime į tradicinę galingą Ameriką. Tik galinga ir drausminga Amerika išsaugos pasaulio laisvę, išvaduos pavergtas tautas ir pavergtam žmogui suteiks asmeninę laisvę.

Kad Amerika būtų tvirta ir didinga, neužtenka tik prieš televiziją sėdėti ir savo namais rūpintis. Pasirūpinkime ir šio krašto ateitimi. Veikime savo kongreso narius, senatorius, kad jie stiprintų Amerikos militarinę galybę, kad išugdytų naują moralinę šio krašto didybę.

Mes tikime į didžiąją demokratiją, sveikiname ir džiaugiamės Amerikos nepriklausomybe, jos švente, patys triūsime, kad Amerika būtų didinga, nes tik tada išsilaikys demokratija pasaulyje. Tik Amerikos didybė išlaisvins pavergtas tautas, tuo pačiu ir Lietuvą!

(Darbininkas, #26, 1985)

Ruošiamasi teisti Sovietų Sąjungą

Pasikalbėjimas su Vliko vicepirm. inž. Liūtu Griniūm

Inž. Liūtas Grinius, tęsdamas savo tėvo buvusio Lietuvos prezidento dr. Kazio Griniaus tradiciją, yra aktyviai išitraukęs į Lietuvos laisvės veiklą. Balandžio mėn. jis buvo trečiasis kadencijai išrinktas į Vliko valdybą, kurioje pastaruoju metu daug laiko skiria surengti **Sovietų Sąjungos teismą Kopenhagoj bei išvyką laivu Baltijos jūroje su saskrydžiu Stockholme**. Ryšium su tuo papraseme Liutą Griniū pasisakyti keliais klausimais.

Liūto Griniaus atsakymai į Juozo Vitėno klausimus Lietuvių Dienoms:

Kaip kilo mintis surengti šį teismą Sovietų Sąjungai ir kas visą tą organizuoja?

Įvykio istorija yra neįtikinamai ilga. Nusižiūrėjus į Šiaurės jūroje ir Atlante veikusias nereguliuojamas radijo stotis, apie 1960-tuosius metus buvo pradėta galvoti, kad gal pabaltiečiai galėtų išgyti savo radijo siųstuvą programų perdavimui į Pabaltijį. Ši mintis nebuvo įmanoma dėl lėšų trūkumo ir kitų priežasčių, bet iš jos išsivystė saskrydžio Baltijos jūra galimybė. Aštuoniasdešimts antrų metų bėgyje Švedijos latviai pradėjo konkretizuoti ekskursijos planus. Iš to išsivystė noras įvykdyti reikšmingesnį politiška įvyki—Sovietų Sąjungos teismą. Ekskursijos minties vykdytojais, gi, greit suvokė, kad jie vieni jos nepajėgs įvykdyti. Pasaulio laisvų latvių federacijos pirmininkas kreipėsi į VLIKĄ, o po to į Pasaulio estų tarybą prašydamas įvyki paremti. VLIKAS abiems įvykiams principu pritarė 1984 metų vasario mėnesyje. Kiek ilgiau truko išsklaidyti skeptiškumą šio didelio įvykio rizikai ir išlaidoms priimti.

Sovietų Sąjungos teismas yra vykdomas Pasaulio Pabaltiečių Santalkos (Baltic World Conference) vardu. Įvykis yra planuojamas ir vystomas pagrindinai Santalkos rėmuose Washingtone. Europoje šio įvykio parengiamąją naštą neša latvių informacijos direktorius Santalkos vardu.

Griniū šeima 1948 m. balandžio mėn. Čikagoje. Kristina Grinienė, Liūtas Grinius, dr. Kazys Grinius.

—Foto Conrad Studio, Chicago, IL

The Grinius Family in Chicago in April, 1948. Kristina Grinius, Liūtas Grinius, Dr. Kazys Grinius.

Koks bus tas teismas—kuo sovietai yra kaltinami, kas bus teisėjai, liudininkai?

“Teismas” seks įprastinę medžiagos priėmimo liudininkų apklausinėjimo formulę, kuri yra panaši į, pavyzdžiui, 1953-1954 metais vykusių Kersteno komiteto apklausinėjimus JAV Kongrese, arba į dabar kasmetiniai vykstančių Sacharovo komiteto apklausinėjimus Kopenhagoje. “Teismo” vyksmės seks Jungtinių Tautų organizacijos Žmogaus Teisių Komisijos apklausinėjimų tvarką. Ji skiriasi nuo formalaus teismo tuo, kad nėra prokuroro. Teisėjų kolegija, susipažinusi su patiekta medžiaga, priims dokumentaciją ir apklausinės liudininkus. Iš to kolegija padarys savo išvadą. “Teismas” bus viešas ir jį gali stebėti bet kas, kas tik norės stebėti (o ne kuo kitu salėje užsiimti). Tuo būdu “teismo” vyksmas, žinių tarnybų pagelba, pasieks ir plačią pasaulio visuomenę.

Pabaltiečiai kaltina Tarybų Socialistinių Respublikų sąjungą ir jos vadovus, kuris arba dalyvavo arba tiesia nusikalstama padėti, už:

- 1939 metų Molotovo-Ribentropo pakto sudarymą, kuris leido Hitleriui pulti Lenkiją. Pakto sąmokslininkai, Sovietų Sąjunga ir Trečiasis reichas yra todėl kalti už Antrojo pasaulinio karo sukėlimą, t.y., nusikalto prieš taiką Europoje.

Lietuvos prezidento dr. Kazio Griniaus 100 metų gimimo sukakties minėjimas Los Angelėse: 1966 gruodžio 11 Šv. Kazimiero par. salėje. Sėdi Kristina Grinienė, inž. Liūtas Grinius. Užpakalyje—dr. Kazio Griniaus portretas, pieštas dail. ir diplomato Adalberto Staneikos. (Portretas dabar yra Balzeko muziejuje, Čikagoje.)

The 100th anniversary of the birth of Kazys Grinius celebrated in Los Angeles, Ca, on December 11, 1966, at St. Casimir's parish hall. Seated: Kristina Grinius and Liūtas Grinius. In the back: a portrait of Dr. Kazys Grinius by Adalbert Staneika.

- Agresiją prieš Pabaltijo valstybes, tarptautinių sutarčių sulaužymus ir Lietuvos, Latvijos, Estijos okupaciją, neteisėtą šių valstybių įjungimą į Sovietų Sąjungą.
- Pabaltijo valstybių sovietizaciją, kolonizaciją, ekonomišką ir karišką išnaudojimą, priverstinį rusinimą, ir genocidą.
- Tautų ir žmogaus teisių laužymus.

Ruošiant kaltinamąją medžiagą reikėjo labai kruopščiai atsižvelgti į turimus faktus, rūpintis, kad ji nebūtų per ilga ir kad kaltinimai būtų teisiškai pamatuoti. Bendra kaltinamoji medžiaga yra apie 60 rašomosios mašinėlės puslapių apimties. Prie jos prijungta specifinė kiekvienai tautai medžiaga sudaro apie antra tiek.

Teisėjų kolegijos sąstata yra pasaulyje pagarsėję žmonės: **du austrai:** dr. prof. **Felix Ermacora** yra parlamento narys, nuolatinis Austrijos atstovas Jungtinių Tautų organizacijos žmogaus teisių komisijoje; dr. prof. **Theodor Veiter** yra valstybingumo teorijos, kilminių grupių ir pabėgėlių teisių garbės profesorius, kelių tarptautinių tautų ir žmonių teisių organizacijų narys ir pirmininkas, autorius; **du anglai:** **Sir James Edmund Sanford Fawcett**, D.S.C. yra teisininkas, buvęs Didžiosios Britanijos atstovas Jungtinių Tautų organizacijoje, Europos tarybos komisijos žmogaus teisėms narys ir jos pirmininkas; profesorius kunigas **Michael Alan Bourdeaux** yra Kent kolegijos steigėjas, autorius ir

paskaitininkas, rusų, prancūzų kalbų, teologijos, ekonomijos ir politinių mokslų specialistas; **vienas švedas: Per Ahlmark** yra politinių mokslų specialistas, buvęs Europos tarybos narys, liberalų partijos lyderis, parlamentaras, ministeris ir autorius; *vienas australas: Michael Hodgman, Q.C., M.H.R.* yra parlamento narys, buvęs ministeris tautybių reikalams. Jis šiame "teisme" dalyvaus, Australijos liberalų partijos igaliavimu.

Iš pradžių buvo norėta turėti teisėjų kolegijoje ir vieną amerikietį, tačiau kelis aplankius teko nuo jų atsisakyti arba dėl jų išipareigojimų kitose srityse arba dėl jų brangumo.

Liudininkus pristatys kiekviena tauta atskirai. Juos renkantis reikėjo atsižvelgti į kvalifikacijas ir suderinti visų liudininkų temas. Pavyzdžiui, reikėjo žiūrėti, kad liudininkai neatstovautų tik vieną kategoriją žmonių, kad kiekvienam kaltinimui būtų bent po vieną liudininką ir panašiai. Lietuviai pristatys šešis liudininkus, tačiau jų pavardes iš anksto skelbti nėra protinga.

Po teismo rengiama išvyka laivu Baltijos jūroje ir saskrydis Stockholme. Kokie yra tie parengimai? renginiai?

Išvyka Baltijos jūra ir saskrydis Stockholme yra rengiami Švedijoje esančio komiteto atsakomybe, nors finansinė parama jiems yra ir iš Amerikos. Šių įvykių tikslas yra sudaryti progą dalyvauti stebėtojais Sovietų Sąjungos teisme, susipažinti su politiško įvykio procedūra ir Pabaltijo nepriklausomybės bylos faktais. Trijų dienų kelionė laivu bus ir kultūrinė ir pramoginė. Laivas simboliškai sieks Pabaltijo valstybių pakraščius, sustos Helsinkyje ir grįš į Stockholmą. Stockholme bus tęsiama laive pradėta programa kultūrinėm, politiškom ir literatūrinėm temom. Prelegentų, meniškų ir pramoginės programos pildytojų sąrašas yra ilgokas. Šalia lietuvių, latvių ir estų programoje bus keli kitų tautybių žmonės.

Taigi, visas Pabaltiečių Taikos ir Laisvės Ryžto Žygio yra ne vien politiškas, kultūrinis, bet ir pramoginis ir turistinis įvykis. Dalyviai aplankys Kopenhagą, Helsinkį ir Stockholmą ir turės progą susipažinti su pasaulinio masto specialistais—teisėjų kolegijos nariais, susipažins su pagrindiniais pabaltiečių jaunimo ir vyresniųjų atstovais ir galės bendrauti savo tarpe. Bus laiko ir dainoms ir šokiams ir iškilmingam įvykio pabaigos pobūviui.

Kokio susidomėjimo tikitės sulaukti šiuo teismu bei išvyka Danijoje, Švedijoje ir kituose kraštuose?

Domėjimasis Pabaltiečių Taikos ir Laisvės Ryžto Žygių Europoje yra labai didelis. Jau 1984 metų pradžioje didieji Europos laikraščiai pradėjo apie jį rašyti ir paskelbė bent tris tuzinus įvairaus dydžio straipsnių Anglijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Švedijoje, net ir Suomijoje. Dėmesį šiems įvykiams paskyrė ir Sovietų Sąjunga, nes žinia apie žygi jau pasklido Pabaltije ir yra gauti paskatinimai. "Teisme" ir išvykoje išlaidas apsimokėjo apie pora tuzinų spaudos, radijo ir televizijos

Grinių-Siliūnų šeima Williamsville, N.Y., 1975 gruodžio mėn. Aleksandras Siliūnas (plėšiko užmuštas Chicagoje 1981.XII.3), Ona Siliūnienė (Mamunėlė), Aras Kazys Grinius, Vytis Jurgis Grinius, Kristina Grinienė, Nijolė Grinienė, Audra Ona Griniūtė (dabar Kunf, Yucaipa, CA), Liūtas Grinius, Nida Kristina Griniūtė.

The Grinius-Siliunas families in Williamsville, NY, December, 1975. Aleksandras Siliūnas (killed by a robber in Chicago on Dec. 3, 1981), Ona Siliūnas, Aras Kazys Grinius, Vytis Jurgis Grinius, Audra Ona Grinius (now Kunf, residing in Yucaipa, CA), Liūtas Grinius, Nida Kristina Grinius.

Lituanicos Tunto XXX metinė sukaktis Chicagoje, Jaunimo Centre, 1978 lapkričio mėn.: s. Česlovas Kiliulis, Simas Kudirka, v.s. Petras Molis, Kudirkienė, v.s. inž. Liūtas Grinius (tunto steigėjas), Kudirkaitė, v.s. Vladas Vijeikis, neatpažinta.

The 30th anniversary, in Chicago, 1978, of the Lituanica scout troop. Česlovas Kiliulis, Simas Kudirka, Petras Molis, Mrs. Kudirka; founder Liutas Grinius, Miss Kudirka and Vladas Vijeikis.

reporterių. Patį teismą Kopenhagoje sutiko atidaryti Danijos parlamento atstovas Moller. Norinčių įvykyje dalyvauti yra ne tik iš pabaltiečių, bet ir iš kaimyninių tautų tarpo.

Kokio pritarimo bei paramos susilaukiate iš lietuvių visuomenės šiems VLIKO užsimojimams?

Visuomenės dėmesys nuo pat įvykio paskelbimo VII Tautinių šokių Clevelande buvo

ir tebėra didelis. Pasaulio lietuvių išeivių spauda beveik be išimčių įvyki gerai įvertino ir skyrė vietą jo apibūdinimams. Du Šiaurės Amerikos lietuvių laikraščiai siunčia savo korespondentus į Sovietų Sąjungos teismą ir išskylą Baltijos jūra. Tik Pasaulio lietuvių bendruomenės leidžiamas "Pasaulio lietuvis" ir "Akiraičiai" (persispausdinami) rado reikalą skelbti kritišką nuomonę. Dėmesį lietuvių šiek tiek prisidėjo prie įvykio išlaidų (VLIKO sąmata Sovietų Sąjungos teismui ir Iškylos pro-

Inž. L. Grinius priima čekį už patentą iš Mr. Brewer, Aerospace Corporation vice pirm., San Bernardino, CA, 1969 m.

L. Grinius accepts a check for his patent from M. Brewer, Aerospace Corp. V.P. (San Bernardino, CA, 1969).

gramai yra \$60,000) ir gal ateityje kiek stipriau šiuos įvykius parems.

Nežiūrint šios paramos, yra ir nusivylimų. Mūsų dirbantis jaunimas neatrodo paslankus skirti savaitę ar dvi atostogų politiškam ir kultūriniam, o ne grynai pramoginiam tikslui. Latvių jaunimas šia prasme atrodo daugiau subrendęs. Asmeniškais laiškais kreipiausi į apie šimtą lietuvių organizacijų, bet tik viena—Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga (1984 m. liepos mėnesyje) ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (1985 m. kovo mėnesyje) pasisakė morališkai remianti išvyką Baltijos

jūra, bet nei viena jų nepasisakė Sovietų Sąjungos teismo reikalu. Šiomis dienomis VLIKAS sulaukė pirmos aukos iš lietuvių organizacijos—Chicagos Tauragiškių klubo. Aš manau, kad organizacijų dėmesių trūkumas yra neapsižiūrėjimas, gal ir nesumetimas atkreipti dėmesį į didelės svarbos reikalą. Kreipiausi taip pat į tris kelionių agentūras, bet tik viena sutiko paskelbti savo patarnavimus žygio dalyviams. Jų argumentacija, kad prisidėjimas prie Žygio pakenks ryšiams su Inturistu, rodo, jog uždarbis yra svarbesnis, nei Lietuvos bylos reikalai! Vasario šešioliktosios gimnazijos mokiniai, kaip ir daugelis išeivių yra turbūt atgrasomi nuo dalyvavimo šiame žygyje bijant, kad Sovietai jiems neduos vizų Lietuvą lankyti

Skautininkė Nijole Svičiulytė-Grinienė, buv. Palangos tunto tuntininkė. —Foto L. Kanto

Scout Nijole Svičiulis-Grinius once leader of the Palanga scout troop.

Inž. L. Grinius priima įvertinimo lapą už pranašumą darbe iš admirolo W. Meyer JAV ginklavimo valdyboje 1983 m.

L. Grinius receives a commendation for his defense work in 1983 from Admiral W. Meyer.

ateityje. Toks mūsų buvusių politišku tremtinių pataikavimas Lietuvos okupantui mane labai slegia.

Kas paskatino Jus įsijungti į VLIKO veiklą?

VLIKAS man buvo pažįstamas nuo jo įsikūrimo Lietuvoje 1943 metais. 1979 metų pradžioje dr. Kazys Bobelis ir aš nebuvom pažįstami, bet kai jis paprašė manęs įstoti į VLIKO valdybą, sąžinė neleido atsakyti nuo šios nedėkingos, bet reikalingos tarnybos. Sutikdamas įeiti į VLIKO valdybą aš puikiai žinojau, kad pareigos, kokios jos bebūtų, reikalaus labai daug asmeniškų pastangų ir laisvalaikio valandų. Tai yra tarnyba po tiesioginės tarnybos, bet su tuo skirtumu, kad VLIKO valdybos narys už darbą negauna jokios asmeniškos naudos, bet aukoja brangų laiką ir dažnai savo kišenpinigius. Tokia antra "tarnyba" mažai laiko palieka ir šeimos gyvenimui. Mano žmonos žodžiais, kai aš esu namie, manęs vistiek nėra, nes mintys ir dėmesys beveik visuomet yra skirti ne Jai ir šeimai, bet visuomeniškiems reikalams . . .

Kuo daugiau tenka Jums rūpintis VLIKE?

Nuo pereinamųjų metų vidurio aš rūpinasi lietuvių atstovavimu Pasaulio Pabaltiečių Santalkoje, Pabaltiečių Taikos ir Laisvės Išvykos Baltijos jūra ruošos koordinacija ir reklama lietuviams; Sovietų Sąjungos teismo Kopenhagoje ir kaltinamą medžiaga; liudininkų ruošimu, atstovavau VLIKĄ Tautos Fondo Taryboje, prisidėjau prie lietuvių paruošos dalyvavimui Helsinkio Žmogaus Teisių ekspertų komisijos suvažiavimo Otavoje (Pagal susitarimą pagrindinį vaidmenį tam skyrė Kanados Lietuvių Bendruomenė, o dr. K. Bobelis dalyvavo suvažiavimo atidaryme ir aplankė vienuolikos valstybių atstovybes įteikdamas asmeniškai VLIKO paruoštą memorandumą, gi kitoms šešiolikai

memorandumą įteikė per tarpininkus). Mažiau intensyvūs išpareigojimai buvo atstovaujant VLIKĄ pasitarimuose su Pasaulio Lietuvių Bendruomene ir skiriant dėmesį keliems kitiems VLIKO rūpesčiams, naujoms iniciatyvoms . . . Apskritai, aš nesiveržiu ten, kur darbas yra vykdomas, bet stengiuos pasitar- nauti ten, kur yra reikalas . . .

Kai kas sako, kad VLIKAS, sudarytas iš nepriklausomų Lietuvoje veikusių partijų bei sąjūdžių, nebetinka dabartinei veiklai dėl Lietuvos laisvės. Koks Jūsų atsakymas į tai?

Yra lengva esamą griauti, bet nežinia ką kas iš griūvėsių pastatys. Aš daugiau tikiu evoliucijos vyksmu, kuriuo struktūriniai pasikeitimai įvyksta taikingu, bet ne revoliuciniu būdu. VLIKAS dirba jau keturiasdešimt du, o analogiškoje formoje, jau keturiasdešimt keturis metus. Jis yra žinomas kaip ne emigracinis, bet paskutinės Lietuvos piliečių diferenciacijos grupių junginys. Šio subtilaus skirtumo svarbos daugelis VLIKO kritikų nesuvokia, o jeigu suvokia, tai "patogiai" pamiršta siekdami jį arba sugriauti arba pajungti, pažaboti. VLIKO darbininkai, be abejo keičiasi. VLIKAS nesilaiko dinastijos tęsimu, bet šio junginio kryptis nesikeičia. Atvirkščiai, joks vienetas per tiek metų nebuvo tiek pastovus savo ištikimybe Lietuvai ir lietuvių tautai, kaip VLIKAS. VLIKO specializacijai ir atliekamam darbui dar niekas neprilygo. Taigi, šiame glūdi ir atsakymas į Jūsų klausimą—VLIKAS atlieka labai daug nuolat besikeičiančiose sąlygose. Jis galėtų dar daugiau atlikti, jeigu būtų ne vien kritikų, bet daugiau nuoširdžių ir pasišventusių talkininkų. Darbo yra daug ir norintiems nuoširdžiai darba dirbti, VLIKE visuomet atsiras vietos... Man atrodo, kad VLIKO kritikams, kaip ir sovietams, labiau rūpi VLIKĄ panaikinti, negu sustiprinti darbą dėl Lietuvos nepriklausomybės. Yra svarbu VLIKĄ išlaikyti ir tęsti.

Kaip Jūs vaizduojatės Lietuvos išsivadavimo galimybes? Kaip Jums atrodo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo galimybes?

1794, 1831, 1863 metų sukilimai Lietuvoje atnešė kai kuriuos pakeitimus, bet nepriklausomos valstybės neatstatė. 1904 metų rusų japonų karas Lietuvą palietė vyrų šaukimais kariuomenėn ir ypač po jo sekusios 1905 metų revoliucijos. Jei anuomet būtų buvę užsienio spaudimas carinei Rusijai, gal ta suirutė būtų padėjusi Lietuvai atsiskirti. Žinoma, nepriklausomybės noras Lietuvoje anuomet dar nebuvo visuotinai išryškėjęs. Taigi, galimybes Lietuvai atstatyti nepriklausomybę pareina nuo tautos noro, nuo reformistinių sąjūdžių Rusijoje ir nuo užsienio valstybių nusistatymo ir spaudimo. Šie trys dalykai nustato mūsų dėmesio ir pastangų kryptis. Yra svarbu, kad tėvynėje esanti tauta nenustotų vilties, tikėjimo ir noro būti nepriklausoma. Yra svarbu, ka mes, užsienyje esantys, nenuleistume rankų mūsų tautos ir valstybės naudai.

Inž. Liūtas Grinius straipsnio bendrovės žurnalui proga Motorola Systems Research Laboratory, Inc., Riverside, Ca, 1957.

1969 m. spalio mėn. Akademinių Skautų Sąjūdžio metinės šventės dalyviai Los Angeles, CA (Tautiniuose Namuose). Centre sėdi skyriaus pirm. fil. L. Grinius.

Participants at the annual Academic Scout Festival in Los Angeles, CA, October, 1969. Seated in the center is regional president L. Grinius.

PRAŠOME!

Pagal savo išgalės aukoti TAUTOS FONDUI

savo uždaviniams vykdyti Lietuvos Laisvės Iždui—laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ALTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti. Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P.O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

In Memoriam
Stasys Laucius
1897—1965

Poetui S. Lauciui mirus, Ben. Babrauskas nekrologą pradėjo šiais S. Lauciaus posmais, rašytais dar Vokietijoje, maždaug prieš 20 metų (ir išspausdintais almanache "Tremties metai"):

*Jei kada rimtai ar taip sau tyčia
Giltinė pabelstų į duris,
Ką staiga ateivei pasakyčia?
O sakyti gi ką nors turi.*

*Nežinau, ar verta būtų spirtis,
Isikibus lovos geležies.
Vieną kartą žmogui reikia mirti,
Bet gyventi vis dėlto veržies . . .*

Nelaukta, nekviesta "ateivė" į Stasio Lauciaus duris rimtai pasibeldė 1965 metų birželio 15 dieną.

Žmogus miršta, o jo darbai palieka; poetai miršta, o jų kūriniai gyvena.

Sukakties proga bent keliais sakiniiais perbėkime jo gyvenimo kelią ir bent trumpai pažvelkime į jo kūrybinį palikimą.

- - -

Stasys Laucius (Laucevičius), jauniausias iš trijų brolių, gimė Kelmėje, Raseinių apskr., amatininko šeimoje, 1897 m. spalio 11 d.

Vyresnysis jo brolis (g. 1884, miręs Chicagoje 1916), 1904 m. atvyko į JAV, rašė proza, vaidinimus, pasirašinėdamas Br. Vargšo slapyvardžiu. Kitas brolis, Antanas, gimęs 1892 m., išėjo teisės mokslus, buvo teisėju, tarytoju, 1950 m. atvyko į JAV.

Stasys pirmojo karo metu atsidūręs Petrapiily baigė realinę mokyklą, Lietuvon grįžo 1919 m., kaip savanoris dalyvavo Lietuvos nepriklausomybės kovose. Išėjęs į atsargą, daugiau kaip 20 metų mokytojavo įvairiose provincijos mokyklose ir Kaune.

Spausdinti S. Lauciaus darbai pasirodė "Pavasaryje" 1922 m. kartu su K. Inčiūra, K. Boruta, o vėliau karių bei kituose laikraščiuose. Netrukus S. Laucių jau spausdino "Krivulė." Tik į "Skaitymų" ir "Baro" puslapius nepavyko patekti.

1925 m. "Krivulės" 4 numeryje parencenzavęs "Barą," pridėjo, kad "Barininkai užsidarė gludžioj pily ir pakėlė tiltus." Ir dar pridūrė: "Skūstis kūrinių trūkumų tokiems galijotams gėda!" Nelabai buvo mandagu jaunesniam gėdinti vyresnius ("Baro" redakciją sudarė Faustas Kirša, V. Krėvė, B. Sruoga, Vaižgantas, P. Vaičiūnas, M. Vaitkus), užtat ir gavo atsakymą: "Ką norima pasakyti, mums nelabai aišku. Kiek "Baras" yra "užsidaręs" galima spręsti iš skelbiamųjų bendradarbių pavardžių ir iš "Baro" turinio. Tačiau, jei S. Laucius "Baro" užsidarymą sprendžia iš to, kad ne viskas "Barui" tinka spausdinti, kaip pavyz., S. Laucevičiaus eilės, kurios "Baro" tuo tarpu nepatenkino, tai žinoma "Baras"

užsidaręs. Jei kas savaime pasilieka "patiltėje," tai kuo čia "Baras" kaltas." ("Baras," 1925, nr. 5).

Pirmąją knygą S. L. išleido 1927 m. vardu "Pirmoji banga." Tai buvo nedidelis lyrikos ir satyrinių eilių rinkinėlis. Autorius juo toliau tuo labiau tolo nuo lyrinių impresijų ir į pasauli bei gyvenimą ėmė žvelgti kritišku žvilgsniu. 1928 m. išėjo visas satyrų rinkinys, taip ir pavadintas—"Satyros."

Buvo pakviestas ir dalyvavo pirmojo nepriklausomybės dešimtmečio jaunų poetų antologijoje "Pirmas dešimtmetis" (18 poetų), kur S. L. pateikė keletą lyrinių eilėraščių ir keletą satyrų. Antologijoje S. Laucius užsirekomenduoja kaip dviejų, jau išspausdintų, ir dar trečios spaudoje—"Kūrybos grenadieriai", knygų autorius. Kaip ir ne vienas jaunas poetas, savo autobiografijoje S. L. kalba stilizuotai ir su tam tikra bravūra. Būdamas 31 metų amžiaus, sakosi: "Savo 'credo', broliai ir sesės, aš dar nepasakiau: jaunas tebesu." Iš tiesų, antologijoje S. L. buvo vienas vyresniųjų, gimusių praėjusiame šimtetyje, kaip Vaičiūnas, Butkų Juzė, Vaičiūnienė, Salys, Šemerys, J. Žengė, o visi kiti buvo daug jaunesni studentai, kaip Inčiūra, Miškinis, Neris, pats redaktorius, o pora—net dvidešimtmečių.

Antologijoje vienintelis linkęs į satyros žanrą, S. Laucius vėliau vis labiau suka į Juvenalio laukus, kandžia ir neatlaidžia plunksna gribšteldamas "laikinosios sostinės," jos valdininkų, poniūčių, studentų gyvenimo nuodėmėles. Pasirašinėdamas Stellos slapyvardžiu (nuo 1930 m. "Lietuvos Aide"), S. Laucius eina toliau už K. Alijošių (K. Binkį), savo pikta kritika, artėdamas prie Maironio satyrų tono ir tikslo: atskleisti, pajuokti, įkasti, pasmerkti. Po daugelio metų, jau JAV-bėse "Pašvaistės" leidykla išleido S. Lauciaus satyrinę poemą "Respublika"—čia dažnai kaitaliojamu ritmu, dvielėmis, ketureilėmis strofomis, keturvėjininkų futūristų maniera ekspresyviais vaizdais pasakoja visą Lietuvos respublikos "istoriją" nuo 1918 atkūrimo metų iki II pas. karo ir abiejų okupacijų. Kalbėdamas išradingom metaforom, operuodamas netikėtais vaizdais ir palyginimais, žaisdamas įvairiais vieno, dviejų ir trijų skiemenų rimais ir drąsiai sąskambiais, autorius patraukia skaitytojo akį ir ausį.

1932 metais vytautiniam literatūros konkurse S. L. laimėjo premiją už poemą "Vytauto karžygiai." (Dar nepaskyrus premijos, "užkulisiuose" ėjo gandai, kad konkurse su poema dalyvauja K. Binkis. Tai būtų buvusi sensacija. Kai paaiškėjo autorius, poema, nors ir sklandžiai parašyta, vietomis su "binkišku" užmoju, didesnio įvertinimo nesusilaukė.)

Lietuvių Enciklopedija, rašydama apie S. L. kūrybą, daugiau dėmesio kreipia į jo dramos raštus. Įvairiuose liaudies vaidinimų konkursuose jis yra laimėjęs ne vieną premiją. 1931 m. pasirodė pirmosios jo pjesės "Laisvės kelias" ir "Ugninis ratas." 1936 m.—"Kelias iš pelkių," o 1937 m.—"Žydinti žemė," vaidinimas jauniems ūkininkams; 1938 m.—drama iš laisvės kovų "Signalas"; 1941 m.—"Apsukrus vyras."

1943-44 m. Lietuvoje dirbo "Ateities" redakcijoje, prie spaudos darbo prisidėjo ir pasitraukęs iš Lietuvos, gyvendamas Grevene—redagavo stovyklinį laikraštėlį "Mūsų žodi," aukštesn. prekybos mokykloje dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą. Vėliau persikėlė į Angliją ir gyveno Londone. Už pjesę "Ponios Žydrienės bendrabutis" laimėjo Clevelando Kultūros fondo premiją, o 1953 m. išleido vienveiksmių vaidinimų rinkinį "Raudonoji melodija." Įvairūs jo vaidinimai statyti scenos mėgėjų tiek Lietuvoje, tiek ir vėliau, buvo mėgiami dėl aktualios ir gyvenimiškos tematikos.

Išėivijoje S. L. mėgino plunksną ir vaikų literatūroje, kurios labai trūko—dalyvavo periodikoje ir išleido rinkinėlį eilėraščių vaikams simpatišku vardu "Po pilkais debesėliais."

S. L. buvo vedęs Elzbieta Pangauskaite, su kuria kartu dirbo mokymo ir auklėjimo darbu, užaugino šeimą—sūnų (likęs Lietuvoje) ir dvi dukras: Liucija (Petrikonienė) ir Gražina (Stankūnienė). Žmona mirė 1979 m. Juno Beach, Fla. (kur gyveno su dukra Liucija ir žentu dail. Petrikoniu), palaidota Chicagoje.

Stasio Lauciaus

Lyra ir satyra

Iš

"Pirmosios bangos"

Kažko trokšta širdis, nė atspėt negaliu
Kažkur veržias siela—nesuprasi:
Ar etero bangom prie melsvųjų skliautu
Ar į šaltą, žemėtą pavėsi.

Praeities negailiuos, ateities—nebijau!
Kas man kelią pastoti galėtų?
Mano saule, spindėki padangėj karščiau,
Kad akis ašara nesruvėtų.

Daug pasauly žmonių, daug jų skęsta tvane
Keršto, vyliaus, klastos ir pavydo . . .
Jie kankino mane, glamonėjo mane . . .
Ir iš to mano dainos pražydo.

Iš vėlesniųjų rankraščių

Rudens vakarą svetur

Eik šen arčiau prie židinio, brangioji:
Tau svetimų namų kampai neįjaukūs.
Ne apie tokią ateitį svajojom,
Ne ta kryptim pavasarėjant plaukėm.

Ko graudines? Juk žmonės tavo skundo
Nė nesupras ir skausmo nepalengvins.
Ir nieks padėti tau nesusigundys,
Kai taip alpu, vos žingsnį tepažengus.

Tikėjais daug. O kiek nusivylimo!
Kad net sprangu nuo ašarų prašnekus.
Ir kas iš to, kad tu prie lango rymai,
Jei nematai į vyšnių sodą tako.

Ir kas iš to, kad snausdama ant knygu,
Žavėjais tu svečiom šalim kadaise,
Jei čia tau žodžiai skiriami tik pigūs,
Jei pro duris nenori išileisti . . .

Nurimk širdie, troškimams neatvėsus,
Nors mūsų laimei reikia, rodos, maža.
Ir būk stipri, nes vaiskios miestų šviesos,
Kaip dykumoj paklydusiems mirażai.

Iš satyrinės poemos

“Respublika”

Pakirdo Kaunas žieduos atgimęs.
Byra nuo laužų išblukęs grimas.

Laisvės alėja liepom kaišyta.
Laisvės alėjoj gaudžia trimitai.

O tos merginos
Neklausinėja.
Bėga pelenės,
Banguoja fėjos,
Telefonistės
Ir padavėjos,
Ploja ir moja—
Pulkas parjojo,
Pulkas šiek tiek praretėjęs . . .

Ir nuo to laiko Laisvės alėjoj
Giesmės ir dainos laisvai skambėjo;

Liepsnojo širdys jauno ir seno,
Subėgus krašto protui ir menui.

Laisvės alėjoj
Ir samarieti
ir farizėja
Glostė pavasario vėjai.

Laisvės alėja
Laisvė parėjo.

★

Kruvinos kepurės rūtom apsaugytos,
Cementiniai kryžiai pažymi kas krito.
Paviržio berneliams už basnirtą žygi
Seimas duoda sklypą kiekvienam po lygu.
Braška linksta plūgas užmirštuos kelmynuos,

Ir prie savo lysės užkandžiai be vyno.
Nors dar liesos karvės, nors šykštus dar laukas,
Dainininkė tviska šelmio susilaukus.
Sakė, jog dėl meilės patį šuni lupsias,
O todėl suknelė jau iš tolo pūpso . . .
Pagiry bobulė, muilas laukia spintoj—
Savanoriui senstant bus kam kraštas ginti;
Bus kam judint žemę, kam krivulę šaukti,
Bus kam ir prie morų ašarą nubraukti.
Ech jūs, anglai, švedai, jūs prancūzai, danai,
Mes ne vien kaip žirgą pasimaut išmanom!
Klausosi vėjelis, jievoje nuščiuvęs,
Kaip ant kojų stotis ryžtasi lietuvis.

★

Aikštėse persišaldė visuomenės opinija
Ir pavojingai užkimo,
Pašauktųjų ir nepašauktųjų politika
Šiurpią salto mortalę atliko
Ir išsitiesė
Generalinėje linijoje.
“Metropolyje” planšėtai ir varvalis
Apikaklėse pasislėpusiems negailestingai
primena
“Nenugalimosios” pergalę.
Tik žuvų turgavietėje
Dar kiek drąsėliau diskutuojami
Ir komentuojami
Pakludytos Respublikos dalykai.

—Rupų miltų,
Kad bent greičiau tie raudonbarzdžiai
Nutiltų!
—Taigi, paėdė. Rodos, imečiau tuščią kortelę.
O už ką tu balsavai, —Petronėle?
—Aš? O Viešpatie mieliausias,
Dar klausia.
Pasisakiau už geriausią iš geriausių.
—Pavyzdžiui?
—Agi už Melchiorą Putele.
—Kuda, kuda, kuda, vištos,
Girdėjote,
Delegacija iš Maskvos grįžta.
Pasisaugokit, kad nepradėtū
Dyžti . . .

★

Už malūno—trach!
Už kalvės—pokšt!
A—ach,
Studenčiokas kad šoks
Iš peludės,
Kaip kiškis iš krūmų.
—Žudo!
—Dūmai!
Pokšt, pokšt,
Karvė keberiošt,
Avis keberiošt,
O vištom—paskutinioji!
Tiesiog skandalas pamačius vokietai,
—Prūsai pavujuje,
Žinokite!
Reichui
Išsilaikyti reikia!
Frontas artėja!
Lemiamoji pasitraukimo strategija,
Tad—jokių privilegijų!
Viską pavėju!

Daratėlė bėga pas Marijoną
Pasiskolinti Agotos duonos.
—Šėtonai!
Išniekino Aldoną
Ir padegė
Kluoną . . .

★

Seštančiam Jonui
Prie Hamiltono
Ateina laiškas
Iš kito šono.

“Sveikas, broluži, kulnis parodęs.
Išdvėšė pelės mūsų aruodus.

Griaunam ir statom, prakaitu trenkiam.
Norim Čikagos tempą pralenkti.

Linksma gyventi rusų komunoj,
Dažnai ačiuojam kumštīm tribūnom.

Dėdė Vorkutoj riebalus meta,
Bet laimingiausi kojas pastatę.

Mūsų kolūki mauna kalmukas,
O šluoja vadas iš Leningrado.

Liaudies švietimas augštai pašokęs.
Brėžti ir kniaukti partija moko.

Mes ir prie kiaulių karjerą darom.
Laiškų nelaukiam, tik laukiame . . .
KAZYS, ROŽĖ”

Iš Stellos satyrų

Nagas & nagas

Kalė pinigą Laurynas,
Slėgė dolerį Anupras.
Nei gimtinių, nei vardinių:
Buvo pramoga net cukrus.

Fondams rodė jie po špyga,
Giminėms laiškų nerašė,
Nors iš pavergtojo krašto
Sesės tik skarelių prašė.

“Pirkit knygas! Atžalyno
Remkit sambūrius labiausiai!”
Bet Anupro ir Lauryno
Viskam buvo kurčios ausys.

Ranką atkištą pamatę,
Darė vieno bloko vingi,
O jei centą kur ir metė,
Nuotaika savaitei dingo.

Kam gi kalė, kam gi taupė
Tie du vyrai tuos žaliukus?
Ar turėjo po mergele?
Ar žadėjo pirkt po ūki?

Anei pirko, anei vedė.
Niekas mįslės neatspėjo.
Pinigėliai miesto valdžiai
Be testamento nuėjo.

S. Laucius Stellos slapyvardžiu bendradarbiavo ir
“Draugo” humoro skyriuje “Spygliai ir dygliai.” “Nagas
ir Nagas” paskutinis jo eilėraštis, atsiųstas “Spygliams ir
dygliams” ir atspausťas jau po poeto mirties, 1965, liepos
3 d.

Lietuvių išėivijos kultūros klausimais

Kas praeis? Kas išliks? Ir ko reikia?

Vasario ir kovo mėn. LD žurnalo numeriuose pradėjome pokalbį lietuvių kultūros išėivijoje išlaikymo ir kūrimo klausimais. Straipsnyje "Kultūra—kaip duona" buvo plačiau kalbama apie kultūros apimtį. Atkreiptas dėmesys į specifinę kultūros reikšmę išėivijos sąlygose. Kvietėme skaitytojus tais klausimais pasisakyti.

Pirmuosius atsakymus spausdinome balandžio numeryje.

KLAUSIMAI:

1. Ar būtina tik išlaikyti/užkonservuotą lietuvių ir kaip?
2. Ar mes pajėgūs kurti lietuviškas meno vertybes ir kokias?
3. Ar mums (išėiviams) reikalingas tautinis menas, ką mes vadiname tautiniu menu, ar gana "tarptautinio," t.y., to krašto, kuriame mes gyvename, meno?
4. Ar mes pajėgūs patys išlaikyti ir kurti lietuviškas vertybes, nesinaudodami tuo, kas dabar gaminama okupuotoje Lietuvoje, ar beatodairiškai turime priimti visa, kas iš sovietinės malonės mums peršama kaip lietuviškoji kultūra?
5. Kas praeis ir kas išliks?

ATSAKYMAI:

Jurgis Gliuda:

Keturios ilgos laisvo kūrybinio proceso dekados igalino mažytę tautos dalele, išėivija, sukurti vertybių, kurių išlikimu tenka rūpintis. Garbė tiems, kas iškelia tuos lemtingus išėivijos prasmės klausimus. Nors dabar kūrybinis išėivijos vaidmuo Tėvynėje svetimo diktato ignoruotas, ateitis yra sfinksas. Ateityje tauta gal būt paniekiančiai ignoruos tuos, kurie dabar ignoruoja laisvą lietuvišką užsienį.

"Kas praeis ir kas išliks?" smalsiai klausia "Tėviškės Žiburiai" Kanadoje, "Lietuvių Dienos" Kalifornijoje, ir JAV LB kultūros tarybos iniciatyva sukviestos žinovų svarstybos.

Tasai klausimas, iškeltas jau trečios išėivijų kartos gyveniman išėingimo metu, primena tragišką patetišką Šekspyro karalaičio atsigrižimą į sužadintų žiūrovų salę: "to be or not to be?"

Šios temos detalės tilpo penkiuose paskiruose klausimuose, bet pagrindinis rūpestis tėra vienas—kas praeis, kas išliks? Ir jeigu niekas neišliks ir viskas nueis laiko audrų sukuriams: kokia gi tad buvo prasmė puoselėti kultūrinių vertybių kūrybą išėivijos gyvenimo sąlygomis? Ar gausus kūrybinių vertybių derlius nėra tik iliuzija?

Atskleidus pesimistinį tos išlikimo temos puslapį, rūpesčiai kaip puntukas prislegia mintį. Ar ekonominis išėivijos tvirtėjimas bebus pedestalas tautinės gyvybės anemijai? Dekados gimdo milijonus dolerių, bet nedidina lietuvių išėivijos narių. Anaip tol, išėivijų visuomenė mažėja, grasinant veikliuosius jos narius palikti generolų be armijos rolėse.

Tokiai padėčiai esant dirstelėjame į hamletišką klausimą: **Kas išliks?**

Ilgam išliks senose arba išteigsimose

saugyklose (archyvuose, muziejuose, privačiose kolekcijose, knygynuose) viskas, kas yra medžiaga. Tai knygos, dailės kūriniai, partitūros, irištos periodikos tomiai.

Kas gali neišlikti ilgelesnėje laiko distancijoje? Tai kūrybinio proceso permanentinė tąsa, to proceso modus vivendi. Kūrybinio proceso tąsai nebebus prieaugliaus. Nebebus ir pakankamos auditorijos, būtino stūmeklio kūrybinio proceso veiksmui. Kūrybinio proceso intensyvumas mažės palaipsniui, dėl to nebus suprstas kaip katastrofa, bet kaip normalus išėiviškos buities reiškinys. Su tokiomis nesijaudinimo nuotakomis sutinkame lietuviškų parapijinių bažnyčių netekimą, lituanistikos mokyklų mokinių mažėjimą, susitraukiančius spaudos tiražus.

Išėivijos kūrybinių vertybių pasaulis neįeina į bendrą tautos kūrybinį procesą, nesulaukia bendraminčių, nei sekėjų ir dėlto tai yra balsai be aido. Kūrybinės išraiškos savybės sensta kaip žmonės ir ilgainiui liks archaiškos, nepasekamos, nebesuprantamos, kaip dabar vargu ar savo ir besuprantamos yra buitinės carų baudžiavos ar kariuomenės rekrūtų verbavimo temos. Noblesse oblige—garbė neleidžia laisvam žmogui dėl tariamo jo darbų išlikimo jungtis į "socialistinio realizmo" baudžiavą.

Skubame atskleisti optimistinį išėiviškosios istorijos puslapį. Juk lietuvių tautos istorijoje daug generolų be armijų—Donelaitis, Daukantas, Romas Kalanta . . . Kada subręsta aplinkos sąlygos visuomenė gimdo savo galiūnus. Tai teikia jau dabar orientuotis į bendrą, esminę lietuvių stiprinančią politiką. Vis tunkantieji fondai jau dabar turi puoselėti lietuvių misijonierius, tas darbo biteles, kurie save pamiršdami vykdo nedekoratyvias, avilio

bitelių pareigas. Tautinei visuomenei reikalingi, pagal Pulgi Andriūši, "lietuvių pasiutėliai." Tokioms sąlygoms esant desperatiškas hamletiškas klausimas "būti ar nebūti?", bus nukeltas į sekančių generacijų laiką. Visaformė lietuvių plėstina, visažanrė kūryba testina, be rūpesčių "konservuoti" ją saugyklose. Tik vežkime tą sudėtingos naštos vežimą. Tik basliū į ratus nekaišiokime. Ateitis priklausos kūrybinės laisvės sąlygose sukurtoms vertybėms.

★ ★

Anatolijus Kairys

Paskaitės Lietuvių Dienose paskelbta diskusini straipsni "Kas praeis, kas išliks ir ko reikia," turėjau ilgiau sustoti ir atsikvėpti. Kadais, būdamas LB Kultūros Tarybos pirmininku tris kadencijas, panašiais klausimais rašiau ir veikiau, "sirgau" kultūrinėmis problemomis iki pamišimo, net sudariau detalų kultūrinės veiklos planą-projektą visam dešimtmečiui (žiūrėk "Švietimo Gairės" 1976 m., nr. 14), kurį dalinai vykdo dabartinė LB Kultūros Taryba—o kas paisė? Niekas.

Daugelio metų patirtis daug kam yra pravėrusi akis ir parodžiusi tai, ko netikėjome matyti. Kultūros esmėje negalima planuoti, nei organizuoti, nes tai ne minios uždavinys. Kultūrinės vertybes kuria ir sprendžia pats gyvenimas ir sąlygos, kurių taip pat negalima iš anksto numatyti. Galima suorganizuoti archyvą, muziejų, bet kūrinio nesuorganizuoti, tai intelektualiai paskiru individų privilegija, aklinai užsidariusių savo "pilyje" kūrėjų pastanga.

Kas praeis? Viskas praeis—kilniausia ir banaliausia prasme! Kas išliks? Turime kritiku dailėje ir literatūroje, kurie dabar jau "žino" kas išliks, kas neišliks, laimė, kad tikrieji kūrėjai neteikia ypatingo dėmesio pranašų gaubliams, tačiau burtai, alchemija ir šiandien turi savo gerbėjų. Ko reikia? Klausimas dar painesnis, nes visko reikia, kada mažai turima. Ne iš blogos valios atsitiko taip, kaip turėjo neatsitikti: nėra problemos, kuri būtų pilnai išspręsta. Nėra institucijos, kuri tobulai veiktų. Nėra autoriteto, kuris visus apjungtų. Tai laisvės kaina. Yra kultūrininkų, kuriems pav. Dailės muziejaus įkūrimas jau "Didysis projektas." Tyliau, bet tai nereiškia, kad pritariu. Ar ne per anksti užsidaryti archyvuose ir muziejuose? Ar ne per anksti save laidoti "amžinam atminimui" dulkėtose knygų lentynose? Ar ne per anksti išsikinkyti patiemis iš taip sunkiai vežamo kultūrinio vežimo? Ar gi jau baigiasi mūsų "tautinė dainelė?" Aš nemanau. Esame dar gyvi, pilni kūrybinio potencialo, troškulio dirbti ir gyventi! Pagaliau, ar dūlėjimas archyvuose ar muziejuose yra "kultūrinė vertybė" gyvajų sąvokos prasme?

Kūrinius surinkti ir sukataloguoti, išstatyti parodai, mano manymu, nėra "Didysis darbas"—didysis darbas yra sukurti. Tai gi, ar negeriau muziejines lėšas skirti mūsų jauniems dailininkams tautiškai augti, sudaryti jiems sąlygas reikštis amerikiečių ir kitų tautų parodose su grynai lietuviška

tematika, padaryti iš jų vertus mūsų tautos reprezentantus? Gyvas kūrėjas ir gyva kūryba yra kur kas svarbiau už kūrybą, palaidotą archyvuose ir muziejuose. Ar ne geriau vietoje muziejaus paruošti ir išleisti *Kultūros istoriją*?

Joje, nelyginant veidrodyje, atspindėtu kultūrinė išėivijos veikla ir šitos veiklos rezultatai. Bent vieno tūkstančio puslapių knygoje tilptų ne vien dailė, bet ir muzika, literatūra ir kas tik priklauso kultūros apimčiai, įskaitant asmenis su plačiomis jų biografijomis. Svarbiau dar ir dėl to, kad tokia Kultūros istorija naudosis plačioji visuomenė, jauni ir seni, visuose kraštuose, savo namuose ir universitetuose, niekas neištrins, kas parašyta, nesudegs ir neišnyks, pasieks kiekvieną pasaulio kampelį, kada archyvais ir muziejais naudosis tik *vienas miestas* ir atsitiktinai užklydę prašaliečiai. Kultūros istorija jau liudyti gyvąją kultūrą, ne muziejinę.

Lenkiame galvas Lietuvos Fondo kūrėjams, Litanistikos Tyrimo ir Studijų centro pradininkams, Litanistinės sumanytojams ir vadams. Tačiau tai viršūnės, ponai kultūrininkai, arba muziejai, ne gyvoji kultūra, o mes žinome, kad ir stipriausias ažuolas neišsilaikytų be šaknų, be lapų, be žemės . . . reikia *masės kūrėjų*, kad aukščiau minėtos institucijos prasmingai savo darbą atliktų—negi Fondas, Centras ir Katedra norėtų vadovauti kapams ir kryžiams? Idant turėtume ką remti, ką mokyti ir ką apsaugoti, pirmoje eilėje turime susirūpinti kūrėjais ir jų kūryba.

Specialiai muzikos, dailės, mokslo ir kitais specifiniais klausimais pasisakys tų sričių specialistai, aš noriu paliesti tik rašytinį meną, tai yra spauda ir literatūra. Taigi—knyga!

Knygos likimas išėivijoje yra daugiau negu skaudus, tiesiog laukiniškas! Jau aišku, kad dailioji literatūra pirmoji suklyps po nepakeliama laiko našta ir pirmoji išnyks iš akiračio. Jaunieji neskaito ir nesidomi, o vyresnieji pasitraukia nesavanoriškai. Didžiausios kultūrinės veiklos pastangos turėtų būti nukreiptos knygai ir spaudai gelbėti. SOS! Ir nereikėtų kalbėti apie “užkonservuotas” lietuviškas išėivias, o veikiau “gyvas konservas,” dar vaikščiojantis.

Gyvą lietuvišką gali išėivyti tik gyvas lietuviškas menas ir raštas, alsuojantis tautine dvasia. Sava muzika, sava opera, sava dailė, sava knyga, savas laikraštis. . . Tai yra tai *kas esame mes patys*. Pakankamai turime savų poetų, savų rašytojų, savų dailininkų, savų kompozitorių, savų kūrėjų . . . Savi namai šiltesni ir mielesni už svetimus. Todėl palaikykime savuosius kūrėjus, neleiskime jiems merdėti ar nusivilti savaisiais. Kilnu mylėti visus, bet kilniau savuosius. Prasminga dainuoti svetimus, bet daug prasmingiau—savuosius.

O koks mūsų rašytojų užnugaris? Mažas, labai neskaitlingas. Knygos išleisti beveik neįmanoma, nes išėivimas brangesnis už rinką. O kaip pasiekti rinką? Priemonių neturime. Jei kuris autorius ir išėivtų savo lėšomis liliputinį tiražą, tai kur padės, kaip išplatins? Knygų leidyba ir jų rinką yra du ir patys svarbiausi darbai, verčia kultūrininkus šaukti mirštančiųjų riksmu—“Dabar arba niekad.” (K. Bradūnas, “DRAUGAS” 1985.II.9).

Ši kultūrininkų ir apskritai tautinė gyvybe susirūpinusių riksmą turėtų išėivirti LB Kultūros Taryba. *Jau pats laikas steigti knygų leidyklą arba glaustis prie jau esančių su atitinkama subsidija iš bendrų kultūrinei veiklai skiriamų sumų ir išėivisti jei ne visų, tai bent svarbesniųjų rašytojų kūrinus.*

Šalia leidyklos būtina—o tai irgi LB Kultūros Tarybos užduotis—*suorganizuoti knygų ir bendrai spaudos platinimo tinklą*. Laikraščių ir žurnalų prenumeratoriai katastrofiškai mažėja, ir mažėja ne dėl to, kad skaitytojai išmiršta, o dėl to, kad vaikai nebeina tėvų pėdomis—neskaito, ką skaitė tėvai. Va, čia yra nepaprastai svarbi kultūrinės veiklos sritis LB Kultūros Tarybos darbuotojams—prieti prie neskaitančios jaunsenosios ir vidurinėsios kartos, juos įpratint. Galvokime, kad ne jie

atskilę nuo mūsų, bet mes nuo jų—Prieikime ir paduokime ranką. Įpratinti skaityti knygas ir laikraščius, užsisakyti, palaikyti. Dabar neturime ryšio, jei kuris jų ir norėtų užsiprenumeruoti laikraštį ar nusipirkti lietuvišką knygą, jis nežinotų kur ir kaip. Reikia atvesti, nuolat priminti, nuolat kviesti. Kaip šiuos neskaitančius įpratinti skaityti, neatitrūkti nuo lietuviškos kultūros kamieno, jau atskira tema ir gana įdomi, čia ne vieta būtų ją dėstyti.

Jei LB Kultūros Taryba, dėl kitų išėivareigojimų šių labai svarbių darbų nesiimtų, tuomet LB Taryba, šių metų rudenį susirinkusi pirmajai sesijai, turėtų įkurti naują tarybą, pav. Knygos ir spaudos tarybą, ir jai pavesti rūpintis išėivtinai knyga ir spauda. To visi kultūrininkai būsimai Lietuvos Bendruomenės Tarybai nuoširdžiausiai linki.

Čikaga, 1985-V-1

Vasario 16 minėjimo pagrindiniai dalyviai New Yorke 1982 m., vasario 21. 5-tas iš kairės inž. L. Grinius (pagr. prakalbininkas lietuviškai), 7-tas—Lietuvos gen. kons. A. Simutis, po jo Geraldine Ferraro . . . Kultūros Židinyje, Brooklyn, NY.

Participants at the February 16th Independence Day celebration on February 21, 1982 in Brooklyn, NY. Fifth from the left: L. Grinius (the main Lithuanian speaker); seventh from the left: Lithuanian Consul General A. Simutis; next to him, Geraldine Ferraro.

Tautos Fondo registracijos 10-toji sukaktis 1984 gegužės 5 Kultūros Židinyje, Brooklyn, NY. Sėdi: Antanas Firavičius, Kanados TF atst. pirm., dr. J. Janavičienė, prelatas J. Balkūnas (TF garbės pirm.), Marija Noreikienė, Aleksandras Vakselis (TF Tarybos pirm. ir JAV Rytinio pakraščio Liet. Bend. apygardos pirm.). Stovi: J. Giedraitis, TF valdybos pirm., Jurgis Bobelis, inž. L. Grinius, Irena Banaitienė, Jurgis Valaitis—Tautos Fondo Tarybos nariai.

The 10th anniversary of the Lithuanian National Fund in Brooklyn, NY on May 5, 1984. Seated: Antanas Firavičius (Canadian representatives president), Dr. J. Janavičius, Msgr. J. Balkūnas (honorary president of the Lithuanian National Fund), Marija Noreika, Aleksandras Vakselis (president of the LNF council and president of the Lithuanian community's U.S. Eastern Seaboard section). Standing: J. Giedraitis (LNF board president), Jurgis Bobelis, L. Grinius, Irena Banaitis and Jurgis Valaitis.

Clevelando

lietuvių

veikla

JAV L.B.-Kultūros Tarybos pirm. Ingrida Bublienė sveikina prof. Juozą Girnių.

—Nuotr. V. Bacevičiaus

Lithuanian Community of America Cultural Council president Ingrida Bublys congratulates Juozas Girnius

Clevelando Skautija iškilmingai paminėjo Šv. Jurgio šventę. Šv. Jurgis yra pasaulio Skautų globėjas.

—Nuotr. V. Bacevičiaus

Cleveland Lithuanian Scouts celebrate the Feast Day of St. George, their patron saint.

Toronto Lietuvių Jaunimo Ansamblis "Gintaras" su vadove Giedra Paulioniene ir solistu Rimu Paulioniu ir akom. J. Govedu.

—Nuotr. V. Bacevičiaus

The Youth Ensemble of Toronto, "Gintaras," with its director Giedra Paulionis, soloist Rimas Paulionis, and accordionist J. Goveda.

Grandinės vadovai Liudas ir Aleksandra Sagiai su N. Kersnauskaite daug prisidėjo prie rengiamo koncerto, kuris labai gerai pavyko, balandžio 21 d., 1985, Clevelande.

—Nuotr. V. Bacevičiaus

The directors of "Grandinė": Liudas and Aleksandra Sagys and Miss N. Kersnauskas.

Pasisekusi premių šventė

Penktoji JAV LB Kultūros tarybos premijų šventė, įvyko gegužės 11 d., Clevelande, Dievo Motinos Parapijos auditorijoje.

Šventės akademine dalyje ir koncerte dalyvavo arti 500 klausytojų. Šventę pradėjo Kultūros tarybos pirmininkė Ingrida Bublienė trumpu žodžiu. Invokaciją sukalbėjo kun. Gediminas Kijauskas. Apie Premijų Švenčių prasmę kalbėjo tarybos vicepirm. Viktoras Mariūnas. Lietuvių Bendruomenės Literatūros premija šiais metais buvo paskirta poetui Nykai Niliūnui. Laureatui negalint dalyvauti premija priėmė prof. dr. Juozas Girnius. Apie laureatą ir jo kūrybą kalbėjo komisijos pirmininkas Adolfas Markelis. Premiją įėikė JAV LB Krašto Valdybos pirmininkas dr. Antanas Butkus.

Dailės premija, paskirta skulptoriui Vytautui Kašubai, priėmė prof. dr. Romualdas Kašuba, o prof. Vytauto Marijošiaus muzikos premija priėmė jo duktė dr. Elona Marijošiūtė-Vaišnienė. Teatro, kultūros kūrėjo darbuotojo ir radijo premijas priėmė šventėje dalyvavę laureatai. Filosofas, Lietuvių Enciklopedijos ir Aidų redaktorius, daugelio knygų autorius dr. Juozas Girnius, kompozitorius Darius Lapinskas, Lietuvių Enciklopedijos, Encyclopedia Lituanica ir kitų raštų leidėjas Juozas Kapočius, radijo darbuotojas Edvardas Meilus. Radijo premija buvo paskirta konkursiniu būdu kiti jos laureatai Genovaitė Plukienė, Salomėja Smaizienė tik gaila, kad šventėje negalėjo dalyvauti.

Programai sklandžiai vadovavo Kultūros Tarybos narys Juozas Stempužis.

Rengėjai susilaukė daug sveikinimų. Žodžiu sveikino Lietuvių Fondo Tarybos pirm. Povilas Kilius ir PLB vardu Milda Lenkauskienė. Lietuvių Fondas buvo mecenatas dailės, muzikos, teatro ir radijo premijų, kitų premijų mecenatas Lietuvių Bendruomenė.

Šventė buvo baigta koncertu, kurio programą atliko svečiai menininkai iš Kanados—Anita Pakalniškytė ir Jonas Govėdas. —VR

Dalis laureatų V Premijų Šventėje su Lietuvių Fondo Tarybos pirm. Povilu Kiliu. Iš kairės: Povilas Kilius, Edvardas Meilus, Darius Lapinskas, Juozas Kapočius ir dr. Juozas Girnius. —Nuotr. V. Bacevičiaus

Some of the laureates of the Fifth Awards Festival with Povilas Kilius, president of the Lithuanian National Fund Council. From left: Povilas Kilius, Edvardas Meilus, Darius Lapinskas, Juozas Kapočius, and Dr. J. Girnius.

V Premijų Šventės rengėjai, svečiai ir laureatai. Sėdi iš kairės: Juozas Kapočius, Milda Lenkauskienė, prof. dr. Juozas Girnius, dr. Elona Vaišnienė, Edvardas Meilus, Ingrida Bublienė, dr. Antanas Butkus. Antroje eilėje stovi, iš kairės: Adolfas Markulis, Darius Lapinskas, Viktoras Mariūnas, Juozas Stempužis, Povilas Kilius, kun. Gediminas Kijauskas ir dr. Romualdas Kašuba. —Nuotr. V. Bacevičiaus

Organizers of the Fifth Awards Festival, guests and laureates. Seated, from left: Juozas Kapočius, Milda Lenkauskas, Prof. J. Girnius, Dr. Elona Vaišnys, Edvardas Meilus, Ingrida Bublys, Dr. Antanas Butkus. Second row, standing, from left: Adolfas Markulis, Darius Lapinskas, Viktoras Mariūnas, Juozas Stempužis, Povilas Kilius, rev. G. Kijauskas and Dr. Romualdas Kašuba.

V. Premijų Šventės pranešėjas Juozas Stempužis pristato laureatus. Šalia stovi dr. Antanas Butkus, Ingrida Bublienė, Lili Gelažytė. Sėdi: kun. Gediminas Kijauskas ir Adolfas Markelis.

—Nuotr. V. Bacevičiaus

MC Juozas Stempužis presents the winners of the Fifth Awards Festival. Standing: Dr. Antanas Butkus, Ingrida Bublys, Lili Gelažius. Seated: Rev. G. Kijauskas and Adolfas Markelis.

Premijų šventės menininkai atlieka programą: solistė Anita Pakalniškytė ir pianistas Jonas Govėdas.

Taking part in program are soloist Anita Pakalniškis and pianist Jonas Govėdas.

Julija Švabaitė, „Draugo“ romano konkurse premijuotame romane „Stikliniai ramentai“ vaizduoja jaunos dailininkės Magdalenos Saukaitytės ir besistengiančio tapti rašytoju Tomo Daunio sunkų, vargų ir nelaimių lydimą kelią nuo studijų dienų Vilniuje (vokiečių okupacijos metais), nuo jų vedybų iki tragiškos pabaigos Amerikoje.

Pradžioje, rodos, ideali jaunuolių meilė, nugalėjusi Tomo motinos trukdymus, vėliau tampa vedybinio gyvenimo pančiais, kliudančiais Magdalenai reikštis ir iškilti kaip dailininkei; nesėkmingai bando savo rašytojiškus gabumus ir Tomas, vėliau tampdamas alkoholiku, šeimos gyvenimą paversdamas košmaru.

Savo jaunus mylimuosius vaizduodama autorė negaili idiliškų dažų, jaunos šeimos karo pabėgėlišką odisejoną ipina graudaus tono, irstančios šeimos dviejų partnerių nesantaikonipila daug skausmo ir tulžies. Į žmones ir jų pergyvenimus žvelgiama jautria moters akimi ir jaučiama gailėsčio pilna širdimi. Tatai pagauna ir skaitytoją. Vietomis nevengiama atvirų šeimos gyvenimo scenų, žmonos ir vyro dialogų apie meilę.

Čia spausdinamas epizodas parodo ne tik dailininke prie molberto, bet ir autorės sugebėjimą kurti personažus.

Jeigu ilgas sergančios Magdalenos Daunienės pasakojimas galėtų atrodyti kaip daugelio karo pabėgėlių (taip pat ir autorės) išgyvenimų dienoraštis, tai ši portreto piešimo scena ir tolimesnės teismo scenos liudyja autorės beletristinį talentą.

Keliamos jaunuolių meilės, vyro ir žmonos (ir dar abiejų menininkų), vaikų auginimo, alkoholizmo problemos romaną daro aktualų ir įdomų skaityti. Poetė Julija Švabaitė, autentiškos lyrikos autorė, poetiniais potėpiais praturtina beletristės Švabaitės pasakojimo stilių,—ir tatai padidina literatūrinę kūrinio vertę.

* * *

VAKAR ATĖJO ponas Motiejus ir atnešė dvi dideles stiklines raugintų kopūstų.

Motiejus Skinkys.

Su juo susipažinome prieš daug metų Vokietijoje, kai buvo sunkus metas, reikėdavo juodoje rinkoje pirkti ne tik maistą, bet ir kiekvieną mažiausią reikmenį, adatą net. Motiejus Skinkys pardavinėdavo sviestą.

Vieną kartą, kai jis taip nešiojo tą sviestą drobiniame maišelyje, susigundžiau ir aš. Už paskutines markes. Skaičiačiau, skaičiačiau, ir vis dar neužteko.

Ponas Motiejus žiūrėjo, žiūrėjo į mane, pasilenkusią virš savo suplyšusio rankinuko, mostelėjo ranka ir tarė:

—Ponia, imkit taip. Be pinigų. Kada nors mane nupiešit.

Aš labai susigėdau, o jis nusijuokė ir ėmė švilpauti, gražiai paduodamas man nemažą sviesto gabalą, vėl tvarkingai užrišdamas drobinį maišelį.

Nuo tos dienos ir pasilikome draugais, nors pažadėjimą jį nupiešti išpildžiau tik po daugelio metų.

Gyvena jis dabar su dviem kitais viengungiais čia, šitame priemiesty. Turi savo namus, didelį sodą. Augina kopūstus, pomidorus, bulves, agurkus, o sodą puošia gražiausios gėlės. Sako jis: „Aš dabar tai visai kaip Lietuvoje pas tėvuką.“ Tėvukas jo taipgi augindavęs daržoves. Ir užauginęs Motiejų tas tėvukas, nes

Julija Švabaitė

Motiejaus portretas

Iš „Draugo“ romano konkurse premijuoto romano „Stikliniai ramentai“

tėvas žuves kare, motina anksti mirusi. Gyvenimas nebuves lengvas. Tėvukas dirbo kalvėje ir Motiejų iš mažens mokė amato. Augindavę daržoves, virę, skalbę patys. Tėvukas ir į mokslą jį išleidęs. Mechaniku padaręs.

Gyvenime todėl Motiejus nepražuves. „Gyvenu, kaip inkstas taukuose,“—dažnai sako jis.—Mechaniko uždarbė geras, visam pasauly nepražūsi.“

O tie kopūstai! Visada jis man jų atneša. Pernykščiai šitie. Užsiaugina jų, draugai pridėda savo dalį, „sučiečkavoja“ ir užraugia. Ak, su spanguolėmis ta rūgštelė . . . O ir rauginimas, slėgimas tų kopūstų, tai pamatytumėt, tikras malonumas. Kiek degtinės išgeria . . .

Šiomet tuos kopūstus labai puolė kirminai.

—Tai ką darėt?—klausiu.

—Nugi pripilam alaus į tokius mažus indelius ir padedam po kopūstais darže. Pamatytumėte, prisigeria tie kirminai alaus, ir kitą rytą jų jau nėra.

—Matyt, pasigėrę guli kelias dienas pusiau gyvi,—erziniu.

—Velniai jie,—nusijuokia ponas Motiejus.

—Vėl sugrižta. Tada vėl pilam to alaus. Geriausiai veikia tai Stroh alus. Žino jie, bjaurybės, kas skanu.

Atėjo ponas Motiejus pas mane kaip tik tuo laiku, kai, atsinešusi molbertą į valgomąjį, baigiau taisyti kunigo Strazdo portretą. Jau seniai turėjau jį pabaigti, reikėjo tik kelių brūkšnių, bet vis nesisekė.

—Ponia Magdalena, padarykit, ir mano portretą. Jau taip seniai žadėjote.

—Žinoma, ponas Motiejau, man net gėda, kad vis neprisirengiu. Va sėskit, kad ir dabar pradėsiu.

—Ar jūs juokaujate, ar iš tikro? nustebo jis.

—Visai nejuokauju. Sakau gi, sėskit va ant šitos kėdės. Per kokius keturis, penkis kartus, ir neberekės daugiau sėdėti. Pabaigsiu iš atminties.

—Ne, ne, tik ne šiandien,—paraudo jis. —Aš tik juokais. Bet . . . kodėl ne?—pasikasė galvą patylėjęs.—Bet tiktai ne šiandien. Negaliu toks. Su kasdieniniais rūbais, nenusiskutęs kaip reikiant. Reikia taip nusigramdyti, kad blizgėtų. Kad pažiūrėję į mano paveikslą, visos merginos mane išimylėtų.

Ir jis pradėjo juoktis savo trūkčiojančiu plonu juoku.

—Ak, ponas Motiejau, nereikia, kad blizgėtumėte. Aš žinau, kad šiandien išeitų pats geriausias jūsų portretas. Sėskitės.

Jaučiau, kad dabar tikrai noriu jį piešti.

Niekas nežino, kiek ponui Motiejui metų. Aukštas, tiesus, plačiapetis, vaikščioja išsitempęs kaip kareivis, trumpais, jau žilstančiais plaukais, veidai raudoni, apvalūs, be jokios raukšlės. Tik rankos jo tokios—lyg ne jo, lyg per ilgą—kaip kokie pagaikščiai; dažnai jis nežino, kur jas dėti, tai suneria ant plačios krūtinės, lyg koks klebonas. Ir vaikšto taip visai panašiai, kaip kadaise Agnė—tarytum būtų jos brolis—šliumpt, šliumpt, šliumpt . . .

Kad galėčiau jį taip nupiešti einanti, pagauti to jo eiseną.

—Na, tai sėskitės,—pristūmiau kėdę.

—Tai ar jau iš tikrųjų?—Pamaldžiai sušnibždėjo jis, lyg prieš kokią iškilmingą ceremoniją;—tai kaip dabar šitaip? Portretas—tai turi būti žmogus kaip reikiant,—bandė protestuoti, bet atsisėdo atsargiai, suglausdamas kelius.

—Jūs ir esat kaip reikiant,—nubėgau atsinešti pieštukų ir popieriaus.

—O kur dėti rankas?—paklausė, jau plačiai išsiskėsdamas kėdėje. —Gal kaip kunigas Strazdas—ant kokios knygos?

—Ne, nereikia lygiai taip kaip kunigas Strazdas. Jūs padėkit rankas ant kelių ir žiūrėkit į tą paveiksluką ant sienos.

JIS IŠSITEMPĖ kaip kareivis ir nutaisė juokingai rimtą, griežtą veidą.

—Ponas Motiejau, šypsokitės!—sušukau.—Būkite toks, kaip visada! Jūs visada juokiatės, ir jūsų šypsena labai graži.

Motiejus paraudo iki ausų.

—Iš manęs juokiatės . . .

Kodėl jis, tas Motiejus, kalbėdamas su manim, visada labai parausta? Aš pradėjau piešti, ir mudu nutilome.

—Netylėkite, ponas Motiejau, man nekliudo, kalbėkite! Papasakokite ką nors.

—O ką čia pasakot? Jūs daugiau visko žinot. Mano gyvenimas labai neįdomus. Nėra ką ir pasakot.

—Kodėl nesiženijate?

—Jau per vėlu apie tai ir šnekėt,—neramiai sujudėjo jis kėdėje. —Laimės neturėjau.

—Ar jau taip nieko ir neradot?

—Buvo viena mergaitė . . . Ir neblogo. Bet nėjo už manęs. Pasitaikė puskarininkis, o aš tik grandinis . . .

—Ar taip po to taip daugiau ir neišimylėjote?

—Mylėjau, kur čia nemylėsi. Bet vis jau ne tas. Labai rimtas buvau, tai visos juokdavosi. Vokietijoje . . .

—Na, ar jau iš tikro toks rimtas ir buvote?

—Ne, nebuvau. Tik šokti gerai nemokėjau. O merginai, jei vyras nešoko, tai po viskam.

—Nebuvote, nebuvote jau toks šventuolėlis. Atsimenu, visada pokštus krėsdavote.

— . . . Nebuvau, tai tiesa. Ko mes ten neišdarinėdavome, Jurgutėliau! Aš juk spekuliantas buvau, atsimentate? Bet nieko nenuskriaudžiau. Ką uždirbdavau, tai praleisdavau merginoms ir su draugais. O jos,

tos merginos, tai nė nežiūrėdavo po to.

—Kiek jūs ten ir uždirbdavote, atsimenu, ir iš manęs nieko neimdavote ne kartą . . .

—Iš jūsų? Jūs varge gyvenote, nieko neturėjote; kiti auksinius laikrodžius pirko, deimantus. Tai nesigailėdavau tokių. Gerai nulupdavau. Užteko ir man. Gerai, kad iš tų biznelių sveiką kailį išnešdavau.

—Pakliūdavo, sako, žmonės tada . . .

—Taigi, pakliūdavo. Vežiau ir aš vieną kartą „slyvufką“, atsimenat,—Iš slyvų spausdavo vokiečiai tokį „šnapšą“—„slyvufka“ vadinama,—į Beblingeną parduoti. Traukinyje pilna vokiečių. Radiatoriai karšti, o vidury žiemos tvanku kaip pirty. Pradėjo mano slyvufka kuprinėje sprogt. Vokietės tik žiūri viena į kita: „štinkt, štinkt, . . . šnaps . . .“ O aš kaip ant ylių. Velnias, manau, kas dabar daryt? Sekančioje stotyje išlipau su visa kuprine. sustojau už stoties kampo, įeinu į vyrų tualetą. Patikrinsiu—ogi iš aštuonių bonkų likę tik keturios sveikos . . . O kitų tik šukės. išmečiau, drebėdamas kaip epušės lapas, kad tik kareiviai neužeitų. Tada būtų farfal . . . Susukau tas likusias keturias bonkas į seną laikraštį, vėl sukisau į šlapią kuprinę ir ėjau kelis kilometrus pėsčias. Ne uždurbis, o tikras nuostolis buvo. O jei būtų pagavę, tai sudiev gyvenimėliui . . . Žinot, susidarydavau pinigų ne tik iš to sviesto. Bet ką čia—nuvažiuoji kad ir į Beblingeną. Randi kompaniją draugų. Kaipgi jų nepavaišinsi? Neparodysi savo prekės? Išimi vieną butelį. Besipasakojant visokius nuotykius—butelio jau ir nėra. Nė nejudamas, kad jau nėra, paimu kitą. Ir išpūstindavau taip veik visą šnapšeli . . . Tą sykį Beblingene ir tepardaviau tik vieną butelį . . . — O kur tos visos merginos?

—Prieš išvažiuodamas iš Vokietijos Amerikon, turėjau net tris vokietukes. Kiekviena norėjo, kad ją vesčiau, o aš nė iš tolo. Vokietukė—tai jau ne. Buvo ir viena latviukė prisiskusi. Kai nevedžiau jos, tai išvažiavo į Argentiją, o ne, ne,—į Angliją. Dar atsiuntė taukų. Padėkojau gražiai, manau sau—gera mergina, neužmiršo manęs. Po kiek laiko vėl atsiuntė, vėl padėkojau. Paskui, kad ją kur velniai, atsiuntė jau dokumantą, kad pas ją važiuočiau. Na, jau čia, pamaniau, visai prastas reikalas. Daugiau neparašiau, nė ačiū nepasakiau, maniau—užmirš. Bet ji—kur tau—pareikalavo penkiasdešimt dolerių iš manęs! Matai, norėjo mane prikirpt. O aš nepėsčias, jai tuojau iš Amerikos, nors ir neka tuždirbdamas, tuos penkiasdešimt dolerių pasiskolinęs ir nusiunčiau. Ir kvit. Daugiau neberašiau, neatsakiau į laiškus, ir visas bus pasibaigė.

—Atsimenu, važnėdavote su tokiu dideliais ratais dviračiu?

—Taigi, tas dviratis,—garsiai nusijuokė Motiejus. —Iš prancūzo gavau jį. Taiso, taiso, durnelis, ir nemoka pataisyti. Tik užsisėda ir nukrinta ratas. Padėjau jam pataisyti, tai kita tokį panašų atidavė už dyką. Susitaisiau ir važinėjau. Tai aš ant to dviračio—apkamšau, apkamšau tuos slyvufkos butelius popieriais ir sudedu kuprinėn. Traukiniu jau po to nelaimingo sykinėnėvažiuodavau. Bijojau.

—Tai jokio turto ir nesusikrovėt?

—Ką ten turto . . . Išdalindavau veik viską draugams. Visi tada alkani buvo. O vienus kaimynus tiesiog maitinau. Į jų dukterį biskutį buvau išžiūrėjęs. Bet išvažiavo Amerikon, nė ačiū nepasakė.

Ponas Motiejus giliai atsiduso, nerangiai sujudėdamas kėdėje.

—Tai reikėjo į kunigus eiti, kad toks šventas buvot. Arba į vienuolyną,—nusišypsojau.

—Į kunigus—niekados! O dar labiau į vienuolyną!

—Ar jūs prieš kunigus?

—O, ne, ponio Magdalena,—Kunigai man—šventi žmonės. Tai kas, kad jie ten kokių sykutį išgeria, ar merginas pašnekina. Juk viskas jiems vargšams uždrausta. Kaip jie gali ir išsilaikyti kunigystėje šitokiais laikais? Aplinkui tik bliuznijimai, nuogybės, ištvirkimai . . . O jie irgi ne iš akmens iškalti . . . Ypač man gaila vienuolių. Jų gyvenimas tai visai be kokių džiaugsmų. Tik melskis ir melskis parklupes.

—O iš kur jau taip žinot?

—O taip, žinau. Ypatingai vienuoliai. Vokietijoje susipažinau su tokiu vienuoliu—broliu Stanislovu. Senukas jis jau buvo, nelabai turėjo kur prisiglausti. Tai ir maisto jam parūpindavau, ir juoda rūbą įtaisiau, ale mažai jis jį nešiodavo. sunykęs, liesutis, ligotas, o pasaulio daug matęs. Italijoje ilgus metus gyvenęs, misijų kraštuose dirbęs. Vargšas—vis kosėdavo ir kosėdavo. Turbūt jau seniai po žeme, amžiną jam atilsį . . . Kai nueidavau į jo kambariuką, tai vis rasdavau parklupes ant cementinių grindų. O tą kambarėlį tai lagerio viršininkai jau patį prasčiausią jam davė, šalia išvietės . . .

KURĮ LAIKĄ abu tylėjome. Man gera su šiuo žmogum. Galėčiau klausytis ir klausytis, užsimiršusi visus savo rūpesčius. Ir pasiginčyti taip iš tuščio į tuščią . . .

—Tai ką jis—tas vienuolis—jums pasakodavo?

—Nugi sakydavo, vaikeliai, baisiai sunkus gyvenimas vienuolio. Aš kažin ar jau eičiau vienuolynan, sakydavo, jei dar kartą reikėtų pasirinkti. Bet, sakydavo jis, dabar nesigailiu. O aš jam pasisakiau, kad labai norėčiau būti vienuoliu. Tai jis man, tu geras vyras, Motiejau, bet neiškestum, sako. Ką čia šnekėt, jau ir šiais laikais griežta tvarka tenai, ogi seniau tai baisu būdavo, , , Apsimarinimai, savęs plakimai, daugelis neištverdavę, pabėgdavę. O be sutanos tai nė žingsnio nei žiemą, nei vasarą. Net kelnų nebūdavę galima matyti iš po sutanos, tokia ji ilga . . . O tos kelnės tai vienuolopų. Vakare einant miegoti, tas kelnės visi sumesdavę kubilan. Iš ryto apsiaudavę. Kuris pirmutinis, tai dar suspėdavęs pasirinkti geresnes ir ne tokias šiurkščias, o kuris paskutinis, tai tam likdavę vieni lopai, iš ašutinių susiūti taip, kad nugraudavę šlaunis ir kitokias dalis iki kraujo . . .

—Tai kaip čia dabar,—pertraukiau jį,—o jei kuris būdavo storas, tai kaip tam?

—To tai nežinau. Ko nežinau, tai nežinau. Bet iš ko ten bus storas, jei badu marindavo save, plakdavo rykštėmis savo kūną, keliai nuo klūpojimo kruvini . . . O rengdavęsi jie tai

lovoje, užsikloję, kad patys nematytų savo nuogo kūno. Pirma užsisėgdavę sutaną iki krūtinės po antklode, ir tik tada išlipdavę iš lovos. Kai maudydavosi kubiluose, tai į vandenį įberdavę tokių dažų, kad savo kūno vandenyje nematytų. Kad neimtų pagundos . . . Šalia lovos būdavę padėti tokie pagalviai. Tų pagalvių pagalba sukišdavę marškinius į kelnes. Kad neprisileistų rankomis savo nuodėmingo kūno . . .

Motiejus taip iššnekėjo, jog turėjau jį stabdyti, paprašyti, kad ramiau sėdėtų, negestikuluotų rankomis, o pati bandžiau tą jo susijaudinusį veidą, rimtą, kartais gailiai besišypsanti, pagauti.

—Na, ponas Motiejau, nenorėčiau tikėti, kad taip iš tikrųjų buvo.

—Kaip man tas vienuolis pasakojo, taip aš jums ir perduodu. Norit tikėkit, norit netikėkit.

—Tai turbūt viduramžiais taip buvo. Ir ne Lietuvoj . . .

—Galgi ir ne Lietuvoj. Rodos, Italijoje. To tai negalėčiau pasakyt.

Ir jis atsiduso giliai, netakis užmerkdamas.

O aš vis dar norėjau jį paerzinti.

—Negirkite jau taip tų kunigų, nė vienuolių. Žiūrėkite, kiek jų pabėgo, išsižadėjo savo tėvynės.

Motiejus net pašoko iš savo vietos.

—Taigi, pabėgo, sakote! . . . Bet gal jie kenčia čia daugiau, negu būtų kentėję tenai? Ar jie nesigrauzia, nepergyvena, kad nėra tėvynei laisvės, kad ir čia reikia žmonėms tokią sunkią tremties našta nešti, kad pasaulyje tiek neteisybės? Bėgo . . . Ir šventas Petras nešė kudašių, bet atsigrižo ir buvo nukankintas. Tai ir šitie mūsų kunigai gal dūšios kančias labiau kenčia už mus visus, ir už tuos, kurie ten liko.

MOTIEJUS TAIP pamaldžiai sudėjo rankas, kad tikrai pradėjau tikėti tuo, ką jis pasakojo. Bet vis dar nenusileidau.

—O aš, ponas Motiejau, tai esu prieš tai, kad jie bėgo. Juk Kristus pasakė: „Aš siunčiu jus kaip aveles tarp vilkų. Persekiojo mane, persekios ir jus.“ Tai turėjo pasilikti ir būti persekiojami, kalinami . . .

—Ar tai geriau, kad visus būtų išnaikinę?—griežtai nutraukė jis mano kalbą. —Kokia būtų nauda? Kunigai ir čia mums labai reikalingi, gal kartais daugiau negu tenai. Čia daugiau visokių pavojų, nusikaltimų. O be to, ne visi ir bėgo. Daugelis turėjo su fronto linija trauktis. O kiek išdraskytų šeimų? Ar jie savo noru išsiskyrė su tėvais, žmonėmis, vyrais, vaikais?

Motiejus jau iš tikro pradėjo jaudintis. Jo akys iššoko, kaklas paraudo, rankos drebėjo. Aš daugiau nebenorėjau ginčytis, paplojau per petį ir tariau:

—Jūs, ponas Motiejau, tikrai geras žmogus. Jūs būtumėte ir geras kunigas, ir vienuolis, ir šeimos tėvas. Jūs toks religingas . . . Norėčiau turėti tokį tvirtą tikėjimą . . .

Keista, galvojau sau, jis sakosi, kad retai lanko bažnyčią, bet aukoja lygiai ir jis, ir lietuviškiems raikalams.

—Ką jūs, ponio, mane čia giriate . . . —nuleido jis akis. —Jūs tikra šventoji . . . Šitoks gyvenimas . . . Šitai kenčiate. Tokia gabi ir (Nukelta į 16 pusl.)

PASTERNAKO IR PUTINO LIKIMAI

*Glausta minčių santrauka iš
L. A. Dailių Menų Klubo pobūvyje
pas Bernardą Brazdžionį
Vistoje 1985. V. 25*

Kai prieš porą metų pasirodė mano literatūrinių essays rinkinys "Raibos agavos", tai recenzantai, kritikai ir paskaitininkai per knygos pristatymus ją vertino maždaug gan palankiai, tik ne vienas kėlė abejonių ar reiškė nesutikimą su mano pateikta Putino dramos apybraiža. Ir vienas kitas kvalifikuotas turistas iš Lietuvos prikišo man per didelį griežtumą ar tiesiog Putino ir panašių jo kolegų tragedijos nesupratimą.

Galvojau ir tebegalvoju, kad Putiną aš aprašiau ir įvertinau gana švelniai, kiek galint palankiau, bet matyt kažkas kažkur užkliuvo, ar buvo klaidų, ar pražiūrėta, ar klysta. Nutariau nesiginčyti, palaukti, daugiau pamąstyti ir kiek daugiau pastudijuoti, šalia periodikos, kaip tokios dramos vyko, buvo išgyventos Sovietų Rusijoje. Be kita ko, perskaičiau keturias knygas: Olgos Ivinskos "A Captive of Time", Nadeždos Mandelštam "Hope against Hope", A. Solženicino autobiografija "The Oak and the Calf", prancūzų aktorės Simone Signoret memuarus "La nostalgie n'est plus ce qu'elle était" (psichologiškai palyginti prancūzų ir lietuvių kultūr-bolševizmo panašumus — mūsų prieš karą, trečiasfrontininkų ir Krėvės literatūrininkų, ir prancūzų dabar).

Turėjau naudos, prasiplėtė akiračiai, tai gal dar ir apie "putinizmą" vėliau ką plačiau parašysiu. Bet tu 2000 puslapių santraukos čia negalėsiu trumpai pateikti. Čia bus tik keleta minčių, kurias sukėlė knyga apie Pasternaką.

★★★★★★★★

Tiesioginių lietuviškų temų šiose knygose labai nedaug. Signoret pamini tik du sustojimus Vilniaus aerodrome, skrendant į Maskvą ir grįžtant, ir susitikimą su vilniečiu fotografu žydu, norėjusiu emigruoti. Rusas nacionalistas Solženicinas išvis pabaltiečius dar vadina Rusijos "tautinėmis mažumomis", kas mums visai nepriimtina. Tik Olga Ivinskaja kelis kartus pamini lietuvius, nors ir nereikšmingais atvejais.

Pvz., 32 sovietkultūros politrukų posėdyje, kur buvo nutarta Pasternaką išmesti iš sovietinių rašytojų sąjungos, dalyvavo iš Lietuvos Antanas Venclova (Tomas Venclova man papildė informacija, kad Pasternaką smerkiančią rezoliuciją vėliau pasirašė ne tik A. Venclova, bet ir Putinas, kas pastarajam buvo nebūtina ir nepateisinama)... Kai po Nobelio premijos paskyrimo sovietų spauda ėmė smerkti Pasternaką, tai knygų pardavėja Vilniuje pranašavusi, kad jo vardas bus užmirštas ir joks garbingas žmogus nepalies jo knygų...

Būdama vėliau kacete, Ivinskaja sutiko lietuve slaugę Jadzią Zerdinskaitę (gal klaidingai rašė jos vardą), kuri Tašet lageryje (Mondrovijoje) prižiūrėjo karves — buvo nubausta 10 metų už partizanų veiklos

rėmimą... Smerkiamas Pasternakas, gaudavęs ir simpatijos laišku: ji pamini iš Rygos rašiusį laišką ištikimą jo poezijos gerbėją lietuvi P. Jancevičių (Tomo Venclovos liudijimu, tai tiesa, ir tas slapyvardis jam žinomas).

Ji taip pat pamini, kad Pasternakas 1914 metais buvo lietuvių kilmės poeto simbolisto, rusiškai ir lietuviškai rašiusio, vėliau Lietuvos ambasadoriaus Maskvoje, Jurgio Baltrušaičio sūnaus namų mokytojas. Baltrušaitis (nesėkmingai) siūlėsis nuo mirties išgelbėti poetą Mandelštamą.

Tatai savo memuaruose paliudija ir poeto žmona Nadežda: Baltrušaitis, girdi, siūlęs Mandelštamui Lietuvos piliečio pasą (nes M. tėvas, Varšuvos žydas, buvodavęs ir Lietuvoje), bet Osipas atsisakė Lietuvos pilietybės, norėjo liktis Rusijoje, kur vėliau žuvo kacete...

★★★★★★★★

Man anksčiau atrodė, ir Ivinskaja dar daugiau itikino, kad paralelė tarp Pasternako ir Putino likimų, ir jų užimtos laikysenos, buvo labai artima. Tik laiko skirtumas, pradžioje 20 metų, vėliau tas pats.

Sovietuose po RAPP literatūrinio partinio teroro, nuo 1932 metų kiek sušvelnėta, pereinant prie "socialistinio realizmo" linijos, o vėliau, maždaug nuo 1935-36 metų prie vad. "liaudies frontų" sąjūdžio, siekiančio pritraukti inteligentiją stalinizmo naudai. Tam tikslui 1935 metais Paryžiuje bolševikai suorganizavo pirmąjį "tarptautinį rašytojų kongresą kultūrai ginti" (!), kur sutiko dalyvauti tam palankūs

Motiejaus portretas

(Atkelta iš 15 pusl.)

gera . . . Ir paveikslus tokius gražius piešiate. Jūsų nupiešta Panelė Švenčiausia—tai kaip iš maldaknygės. Tik padėti prie altoriaus . . .

Susigraudinau nuo tų jo žodžių. Aš—jam šventa. Ką jis žino apie mane? O, taip, jis viską žino, gal daugiau negu kiti. Šitame miestelyje turbūt nėra nė vieno, kuris nežinotų mano baisios istorijos su visokiais pagražinimais. Ir tačiau šis geras žmogus nė vieno karto nepaklausė manęs apie Tomą. Jis dažnai pas mus apsilankydavo, viską matė, viską jautė.

Mudu vėl nutilome.

Tuo tarpu triukšmingai atsidarė kiemo varteliai. Tai Andrius su draugais grįžo nuo sūpynių. Dabar jau baigta su piešimu. Ir pieštukas, ir popierius, ir drobės turėsiu greitai slėpti . . .

Ponas Motiejus pakilo.

—Išgertumėte arbatos. Tuoj išvirsiu.

—Kad ačiū, neištroškęs, —tyliai atsakė jis man. —Atsiprašau, kad taip pasikarščia-vau . . .

Ir jis jau siekė skrybėlės, įraudusį prakaituotą veidą šluostydamas didele languota nosine.

Atsiveikinant sutarėm, kad jis sustos pozuoti kitą šeštadienį, tuo pačiu laiku.

—Tik žiūrėkit, nepamirškite ateiti!—dar kartą priminiau.

—Tikrai, tikrai ateisiu ir atnešiu agurkų. Kad auga šiomet, kaip ant mielių.

Žinojau, kad jis ateis. Jis nebijo praverti mano namų durų. Juk nedaug kas dabar mane aplanko . . .

įvairių tautų žymesni rašytojai, kaip H. Mann, Andre Gide, Bertold Brecht, Andre Malraux, Aragon ir panašūs.

Sovietinėje kongresinėje delegacijoje Pasternako nebuvo, jis ir nenorėjo ten būti, bet prancūzų komunistams paprašius, Stalino sekretorius staiga Pasternakui įsakė vykti į kongresą lektuvu — vienam, žmonos neleido. Paryžių pasimatęs su poete emigrante Marina Cvetajeva, jis guodėsi: "Aš nebūčiau drįsęs čia atvykti, bet Stalino sekretorius atvyko pas mane, persigandau..." Kongresui prancūzų komunistai jį pristatė, kaip vieną "iš didžiųjų šių laikų poetų" (!). Gi iš tikrųjų jis čia buvo atgabentas, kaip sovietinis manekenas, kaip bėdinas daiktas, be savo valios, išsigandęs net ne Stalino, o tik šiojo sekretoriaus...

Sekančiais (1936) metais tarptautinė "liaudies frontų akcija kultūrai ginti" pasiekė ir Lietuvą. Mūsų Mikasės Meškauskienės atsiminimai paliudija, kaip ji organizavo Kaune "pažangiųjų" rašytojų žurnalą "Literatūra" su Vinco Krėvės pagalba, kuris sutiko duoti redaktoriaus vardą ir leidėją — fiktyvią humanitarų profesorių draugiją, kurios nariu buvo ir Putinas. Ši kultūrbolševikinė laikraštį valdžia uždarė, Putinas buvo provokuojamas atsisukti, bet nuo sąjūdžio neatsiribojo.

Tai buvo parengiamieji darbai, tam tikrų charakterių brandinimas: "ginti kultūros laisvę" kartu su komunistais, dargi jiems vadovaujant, laikyti juos "pažangiais", vertingais sąjungininkais prieš fašizmą ir nacizmą, susitaikyti, reikalui esant ir prisitaikyti. O tikroji drama ir "tiesos momentai" atėjo po keturių metų, 1940 metų vasarą ir vėliau. Tada atsirado nemažas būrys mūsų kultūrininkų, galvojusių, kad reikia prisitaikyti. Vieni su noru, kiti su kančiomis, treči, kad neliko kitokios išeities.

★★★★★★★★

Po bolševikinės revoliucijos Rusijoje taip maždaug galvojo ir B. Pasternakas, iš dalies atrodė ir Mandelštamas. Ir vienas, ir kitas nebuvo režimo malonėje, laikėsi skirtingos moralinės ir estinės filosofijos, bet buvo šiaip taip pakenčiami, ypač ramesnio ir nuolaidesnio būdo Pasternakas. Viešas konfliktas kilo tik užsienyje išleidus "Dr. Živagos" romaną ir ypač kai autoriui buvo netikėtai paskirta Nobelio premija. Tada komunistinė spauda, radijas, televizija pradėjo pikčiausią akciją, išvadino jį "nušašusią avimi" ir reikalavo ištremti, kaip Rusijos šmeižiką.

Visaip puolamas ir niekinamas, Pasternakas nesigynė, o labiau norėjo, Ivinskos liudijimu, nusižudyti. Bet paskui apsisprendė, kaip sovietijoje įprasta ir neišvengiama, pasiduoti: rašė prašymą pačiam Chruščiovui, kad jo pasigailėtų, kad tik užsienin neištremtų, nes jis esąs rusas, be Rusijos negalėtų gyventi, pagaliau jis klydęs... Ir dar daugiau nusižemino viešame laiške Pravdai, patvirtindamas viską, ko tik kompartija reikalavo. Ir tai buvo sutikimas leisti save visiškai išprievartauti — skelbti net priešingai, ką galvojo, ir dar pabrėžti, kad kalba savo valia, be prievartos.

Ivinskaja tų faktų neuždangsto, juos aprašo gana išsamiai ir objektyviai, tik, kaip mylinti moteris, aišku, visaip Pasternaką teisina. Ji dargi sutinka, kad visur būta prievartos, kad

tai nusižeminimas, gėda, ir, ko gero, klaida...
Bet kitaip tokiom aplinkybėm nebuvo galima.

★★★★★★★★★★

Taigi paralėlė tarp Pasternako Rusijoje ir mūsų "putinų" Lietuvoje (toli gražu ne vieno Putino) aiški ir jų likimų panašumas ryškus.

Kaip mums visa tai vertinti, kokių kriterijų laikytis? Štai "hamletiškas" klausimas...

Iš mano knygos recenzijų, iš kitokių pasisakymų užsienio lietuvių spaudoje kartais girdėti, kaip Putinas teisinamas, net Salomėja Neris gražinama į bažnyčią, o labai pikta puolami niekuo dėti žmoneliai, apsilankantys Lietuvoje bei vienas kitas rašytojas, kurio knyga ten išleidžia, kaip sakoma, okupantai... Tai painūs reikalai ir be galo nevienodas vertybių mastas. Aš taip pat savo apybraižoje apie Putiną atsargiai įdėjau mintį, kad gal jo nendrės ir kriauklės taktika kada nors pasirodysianti ne tik reikalinga, bet ir naudinga, išmintinga?.. Gal, kas žino?

Tačiau dar palankiau kalbant apie tuosius likimus ir jų eitą kelią, jau reikėtų pamiršti mūsų didžiuosius tikslus, objektyviusius

kriterijus, aukštuosius idealus. Tuomet, kaip daro Ivinskaja, nesunkiai surastume argumentų viskam pateisinti. Tuomet būtina švelninti ir švelnėti, pirmiausiai atsižvelgti į sąlygas, į aplinkybes ir pagaliau priprasti prie tokios "logikos", kad "ugnis nedegina" arba kad ir "jūroje neskeštama". Olgos išvada buvo įdomi ir ne be tam tikro moralinio svorio: jūs galite viską smerkti, ar viską teisinti, o geriausia, jei kiekvienas eisime savosios **Golgotos keliais** ir nereikalausime būtinai to paties iš kitų...

Paini, dramiška pozicija, būdinga ne tik Pasternako keliui. Tokie patys ir mūsų "putinizmo" elementai, likimai, nes tos pačios ir aplinkybės. Tai dvasinės ir politinės etikos problema, kur sunku rasti pačius teisingiausius sprendimus ir kur mes ilgai nebūsime vienos nuomonės.

Tomas Venclova kartą man rašė, kad Lietuvoje buvo nemaža inteligentų, ypač universitetų moterų, didžiausių Putino gerbėjų, kuriems ir kuriom jo laikysena ir kelias atrodė ne tik neišvengiamas, bet visiškai tinkamas, kone idealus.

Deja, man — ne!

Man tai visados pavojinga kryptis, kur išblėsta brangiausi principai ir sveikiausi kriterijai, kur išelina oportunizmas, kur iš nelaimės, iš skaudžių situacijų išvedama liūdna teorija ir grėsminga filosofija, siekianti pateisinti kenčiančių — gerų, bet nuolat veidmainiaujančių — prisitaikėlių likimą...

Pasilikęs ir gyvendamas Lietuvoje, gal ir aš taip elgčiaus ir galvočiau. Bet greičiau ne, nes aš pasirinkau kitokios Golgotos kelią, aš kaip tik **dėl to** net dukart pasišaliniau nuo sovietinės realybės ir tų dalykų krypties. Negi būdamas laisvas, turėčiau dabar atsisakyti tų savo principų ir kriterijų? Jei taip visi jausim, galvosim ir prisitaikysim — mūsų tautos vergija truks be galo.

Libiausiai dabar trokščiau, kad Lietuvos kultūrinių elitų kančią ir tautos likimą nelaisvėje atskleistų mūsų broliai tėvynėje — ne mažiau išsamiai, kiek apie rusus parašė Ivinskaja, Mandelštamenė, Solženicinas...

Bronys Raila

Maniau (ir tebemanau), kad Br. Railos pokalbis Dailių Menų Klubu susirinkime 1985. V. 25 d. vertas paskelbimo, jį prikalbinau tąsias mintis surašyti nors sutrauktai, ką padaręs malonėje man atsiųsti.

Pagarbiai

*Alg. Gustaitis
Dailių Menų Klubu metraštininkas*

Solistės Nelės ir muz. Dovydo Paltinio koncertas Chicagoje. Jie koncertavo Miami, ir St. Petersburg, Floridoje ir prieš grįžtant atgal į Vokietiją 16 Vasario gimnazijon, pralinksmino ir Chicagos lietuvius su dideliu pasisekimu atlikdami pramoginių dainų programą Margučio koncerte.

The Chicago concert of soloist Nele and composer Arvydas Paltinis. These two Lithuanian artists also performed in Miami and St. Petersburg, Florida. They are now back at the February 16 high school in West Germany. —Photo Jonas Tamulaitis

JUOZAS GRIBAUSKAS, Šv. Antano Savings ir Loan Assn., Cicero, Il, mirė liepos 2 d., 1985 m.

J. Gribauskas buvo L.D. skaitytojas ir rėmėjas.

Reiškiamo gilią užuojautą jo šeimai.

MANYLAND BOOKS

Dar turime po kelias likusias knygas a.a. Stepo Zobarsko, Manyland Books leidyklos savininko: "Manyland Presents Their Best," novelių ir poezijos rinkinys, 142 pusl., kietais viršeliais. Kaina \$5.95.

"To Regions of No Admittance," Danguolė Sealey, 86 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.

"Sin at Easter," Vaižgantas, 130 psl. \$5.95.

"Young Love and Other Infidelities," by Stepas Zobarskas. 115 psl., kietais virš. Kaina \$4.95.

"The Temptation," Vincas Krevė, 102 psl., kietais viršeliais. \$3.00.

"The Deluge," Mykolas Vaitkus. 172 psl., kietais viršeliais. \$4.00.

Gaunama:

LIETUVIŲ DIENŲ KNYGYNE

4364 Sunset Blvd.

Los Angeles, CA 90029

L.A.V. knygyne, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029, galite nusipirkti naujausias knygas, liet. plokšteles, liet. audinių ir drožinių.

ENGLISH SECTION

BALTIC BONDAGE

"I was tied to the prison bars and a red-hot knife was held to my skin. To cool me off, I was drenched with cold water. They left me tied to the bars for four days and nights." This smuggled-out report describes one of the more imaginative tortures of Janis Barkans, who has spent most of his young adulthood in prison on charges of anti-Soviet agitation: his fellow Latvians have been racked by the Russians since the Red army marched into Riga in 1940.

Forty-five years ago this week, Latvia was forcibly glued into the Soviet fabric after two decades as a free republic. Like the other two Baltic republics, Lithuania and Estonia, it ceased to exist. Though getting weaker, the signals emanating from the Baltic memory hole remain audible. They remind us that Soviet Union pacts are highly untrustworthy and that nations can be made to disappear without many other nations noticing.

In 1923, Lenin signed peace treaties with Estonia, Latvia and Lithuania giving up in perpetuity any sovereign rights over them. Gifted as ever with short memories, the Soviets reasserted hegemony by signing the infamous secret Molotov-Ribbentrop pact of 1939. Still ready with the pen, Russia signed in 1941 the Atlantic Charter restating the rights of nations to determine their own systems of government. Needless to say, it is the Molotov-Ribbentrop pact that still functions today, though it is never mentioned in official Soviet histories since Communists never, ever trucked with Nazis.

Butchered and bullied by both tyrannies (the Nazis occupied all three countries after Germany declared war on Russia), the Baltic States—altogether the size of Oklahoma—lost some 600,000 people to midnight raids, concentration camps and cold corners of Siberia. But what has happened to them since the early 1950s when the last resistance was finally broken is also dreadful.

For decades, the Balts have been subjected to a total campaign to remove all surviving traces of the communal historic past and all individual traits that *can't be pressed into the Homo sovieticus mold*. Since the differences in language, religious practices and customs are drastically different not only among the three but vis-a-vis the Soviet Union, that has meant a lot of hacking and erasing. But the Soviets have been up to the task.

Basically this is how you get rid of a country: First you murder the top echelon; then you send in a nonnative work force to dilute the population; then you change the official language to one no native wants to speak; then you send those natives to other parts of the empire

and, even better, you pack them on trains to fight in Afghanistan.

The Balts have not been easy to vanquish. Forms of protest have ranged from self-immolation (a student in Kaunas, Lithuania, in 1972) to refusing to speak Russian except under duress; to massive church attendance particularly in Lithuania, which remains obdurately Catholic; to grim gatherings around the freedom statue in Riga.

But, nonetheless, what was once a thriving agricultural slice of northeastern Europe has been turned into a rocket field with the potential to obliterate Europe. Reports show an estimated 174 land-based nuclear delivery systems, including missiles and long-range artillery, in the Baltic States. Submarine and naval delivery systems total about 140 outfitted with conventional and nuclear warheads.

The Baltic peoples take little delight in these toys. And they are no happier about subjugation than when it all began 45 years ago, an attitude shared by Poles, Czechs and others more recently inducted into the Soviet empire. If the men in the Kremlin think such resentments are irrelevant to their imperial ambitions, they haven't studied enough history.

(From THE WALL STREET JOURNAL,
June 14, 1985, Op-Ed)

New Chair of Helsinki Commission

Senator Alfonse D'Amato (R.-NY) has replaced Rep. Dante Fascell (D. FL) as the Chair of the Human Rights Panel of the Commission on Security and Cooperation in Europe, also known as the Helsinki Commission because of prominence of this panel at its original meeting site. Rep. Fascell has served as chair of the Commission since its inception in 1976.

Senator D'Amato has been a consistent supporter of the right to self-determination for the Baltic nations of Lithuania, Latvia, and Estonia. On February 27, when he reintroduced his joint resolution to designate that day as "Baltic Freedom Day," he stated—on Record: "In the light of our nation's dedication to the principles of independence and commitment to the protection of civil liberties, it is appropriate that we join in solidarity with the more than five million Lithuanians, Latvians, and Estonians who continue to fight for their own independence. It is imperative that the United States send a clear and strong signal that we will not abandon the Baltic people . . ."

We hope for his effectiveness in reconciling the various European factions and attenuating

Sisters Strive for Ethnic Awareness

The Sisters of Jesus Crucified at Elmhurst, Pennsylvania have been actively working to instill a sense of roots and to establish cultural ties among fellow Lithuanians. Two worthwhile projects (one in progress) are the outcome of their efforts: The historical book **Praise the Lord, All You Nations** by Sister Virginia, and Camp Aušra for a rediscovery of one's heritage in the Pocono Mountains of Northeastern Pennsylvania.

The purpose of these projects is for Lithuanians of any age group to discover their Lithuanian traditions, art, song, dance, history and language. Moreover, we are told, it is our responsibility to preserve ties with the mother country "for the good of the world and for our own advancement." Indeed, the United States is the most able to do so as it is the country most interconnected to the language, culture, and history of other nations.

The Sisters note how communications in this technically sophisticated world has removed the major obstacle to better understanding and cooperation among the people of the world. The only obstacle thus remaining is learning the language, exchanging letters with Lithuanian relatives to enable one to understand each nation's cultures, customs, and current conditions. "Learn what **values** our Lithuanian culture promotes, what **destiny** does it offer to life, what **place does it offer to the poor . . .**, how does it look upon sharing, forgiveness, and love?"

The idea of a camp came about, the Sisters admit, only after concerns for "the salvation of souls, the aged in our nursing homes, the children in our schools . . ." had been addressed.

The camp project began as an experiment, with rented and borrowed facilities. But it sounds delightful. Nestled in between fields and forest, barns were converted into dorms, dining room, and craft rooms, and the tractor garage was converted into a hall for religious services and for entertainment. One asset required no conversion: the swimming pool. The aim of the camp is to engineer interest in America's youth in other Lithuanian organizations. It is an enterprising venture.

To start the Lithuanian edification process, however, one may wish to begin reading **Praise the Lord, All You Nations**. A copy can be purchased from Sister Virginia, St. Mary's Villa, Elmhurst, Pennsylvania 18416 for \$8.00 (plus \$1.00 for postage and handling).

Soviet obstructionism which currently prevent substantive negotiations toward national self-determination.

(Adapted from ELTA, April, 1985)

GINTARAS— LITHUANIAN GOLD

The Greeks called it elektron, "substance of the sun," because it glowed with an inner light akin to the sun's rays. Others called it Northern Gold because once it reached the Mediterranean world it was worth its weight in gold. This treasure was amber.

Amber was created in primitive forests 40 to 50 million years ago when most of Europe was an archipelago. The warm seas that covered Europe at that time lapped its Baltic shores and the land was covered with dense pines, among them the amber pine, now extinct. When an amber pine was struck by lightning, the tree poured streams of resin over its injury, covering the wound and often sealing in plant fragments and small living creatures. Some 250 species and varieties of insects, spiders, flies, ants and moths, many of them extinct, were preserved in their miniature coffins of amber resin. In time, the resin of the pine trees was fossilized and transformed into the gem-like amber.

In the ancient world, amber was thought to have magic powers. Women wore amber beads for fertility and hung amber amulets around the necks of their children to safeguard them from disease and evil spirits. Warriors wore amber into battle, monarchs displayed their jewels as symbols and even extensions of their divine powers. The principal gem in Tutankhamen's crown in the Cairo museum is a piece of golden Baltic amber, for which the emeralds, rubies and diamonds that surround it are merely a setting.

Amber is normally yellow, honeylike in color, but it can also be dark brown. White amber

is rare. Black, red, blue and greenish-tinted pieces are clear, others are cloudy.

Lithuanian mythology has it that the Goddess Jūratė, daughter of Perkūnas, God of Thunder, lived in an amber castle far beneath the Baltic Sea. She met and fell in love with a mortal Kastytis, a fisherman. In anger, Perkūnas struck and smashed her castle into bits. Thus, today's Lithuanians wear amber—bits of that doomed castle.

Amber is found along the shores of the Baltic Sea. Although there are a few other places where amber can be obtained, the best and finest amber is obtained on the coast of Lithuania.

Amber is the national gem of Lithuania. No Lithuanian lady's costume is complete unless she wears her amber beads.

The vegetable kingdom makes only three contributions to the jeweler's art—amber, jet and the diamond, but the oldest form of these contributions is amber.

To the Lithuanians, amber represents the homeland.

(From BRIDGES, April, 1983)

SELF-DETERMINATION IN USSR SHOULD BE U.S. POLICY GOAL — PIPES

"... (Professor Richard Pipes') basic prescription is that United States policy should consciously and explicitly hasten the times when the Soviet leaders must accept reforms that would loosen the grip of the ruling elite through economic decentralization, the encouragement of various forms of free enterprise, contractual rather than bonded employment relationships, "national self-determination, human rights and legality."

(From a review of *Survival Is Not Enough*, The New York Times Book Review, November 18, 1984.)

Brave Soviet Militia Unmasks Sinister Shirt Factory

Private initiative and the spirit of enterprise may be touted in today's China, but in the Soviet Union they remain cardinal sins. An article by Sigitas Blėda in the April 12 issue of the Lithuanian Communist Party daily *Tiesa* (" 'Montana' Has Moved to Kuršėnai") describes how such sinful activity was punished in a Lithuanian town.

One recent early morning, the article says, militiamen stopped a red "Zhigul" car speeding toward Riga. In the trunk they found 84 privately made shirts. A search of the cottage of the driver's brother unearthed an even larger cache—284 illegal items.

The two brothers, Antanas and Julius Šimberevičius, had opened their little factory in the town of Kuršėnai. They employed their family members and had a big dog watching their "posh two-story house." It appears that they were quite familiar with the capitalist merchandising tricks—"a colored label sewn to the pocket of a simple shirt suddenly transformed them into a brand product and made them more expensive."

As the author of the article reveals, many Lithuanian consumers are very keen on brand names: "An item worth anything must have a label." According to the enterprising brothers Šimberevičius, some consumers insist on a foreign firm label. "Although sometimes one can clearly see that the jeans are made in Vilkaviškis, but if one attaches a 'Wrangler' label on their behind . . ., the firm-conscious buyer is ready to pay several times more for such jeans . . ."

The two entrepreneurs received monetary fines. There is still a shortage of jeans and shirts in Lithuania. The militia is still abundant and busy.

(From ELTA, May, 1985)

"Four Nations That Can Struggle Against Moscow"

"... We Ukrainians cannot stand apart from the struggle of peoples for their liberation; this means that we should play a very active part in all (such) movements.

"There are only four nations in Europe that can, even on their own, wage an armed struggle against Moscow for an extended period of time. These nations are adjacent to one another and they have common interests. They are the Poles, Ukrainians, Lithuanians and Slovaks. All nations have a common religion, they are Catholics. I purposely do not mention the Orthodox Ukrainians, since there is no such church in Ukraine. Rather, there is the Muscovite so-called Russian Orthodox Church."

(Yosyp Terelya, in the 7th issue (1984) of *The Catholic Church in Ukraine*, an underground publication)

GINTARINIAI PAPUOŠALAI

AMBER JEWELRY

—Nuotr. L. Baltušio

Soviets Attack Planned Baltic "Freedom Cruise"

The Baltic Peace and Freedom Cruise, scheduled for July 25-31, 1985, has come under fire by the Soviet propaganda batteries. The cruise is designated to focus international attention on the questions of peace and freedom in the Baltic States as well as in Europe. A Baltic Tribunal, organized by the **Baltic World Conference**, will be held on July 25-26 in Copenhagen; it will put the Soviet Union on trial for a 45-year record of crimes committed against the Baltic people.

Cruise Denounced as "Provocation"

The first official Soviet reaction to the cruise took the form of an article in the Lithuanian CP daily **Tiesa** (April 1, 1985). Entitled "The Ship of Spooks," the article mixes satire, venom and threats, making it clear that Moscow is thoroughly displeased with the planned Baltic event. According to **Tiesa**, "the Lithuanian bourgeois nationalist press published abroad and the diversionary radio stations recently have been busy advertising the provocative excursions by boat on the Baltic Sea. Their purpose is clear—to slander Soviet Lithuania and to do their work for the special funds allotted by imperialism's special services."

The article ends with this warning: "Don't foul the Baltic Sea for us, gentlemen. The international inspections of cleanliness hand out very tough penalties for that."

—From ELTA, May, 1985)

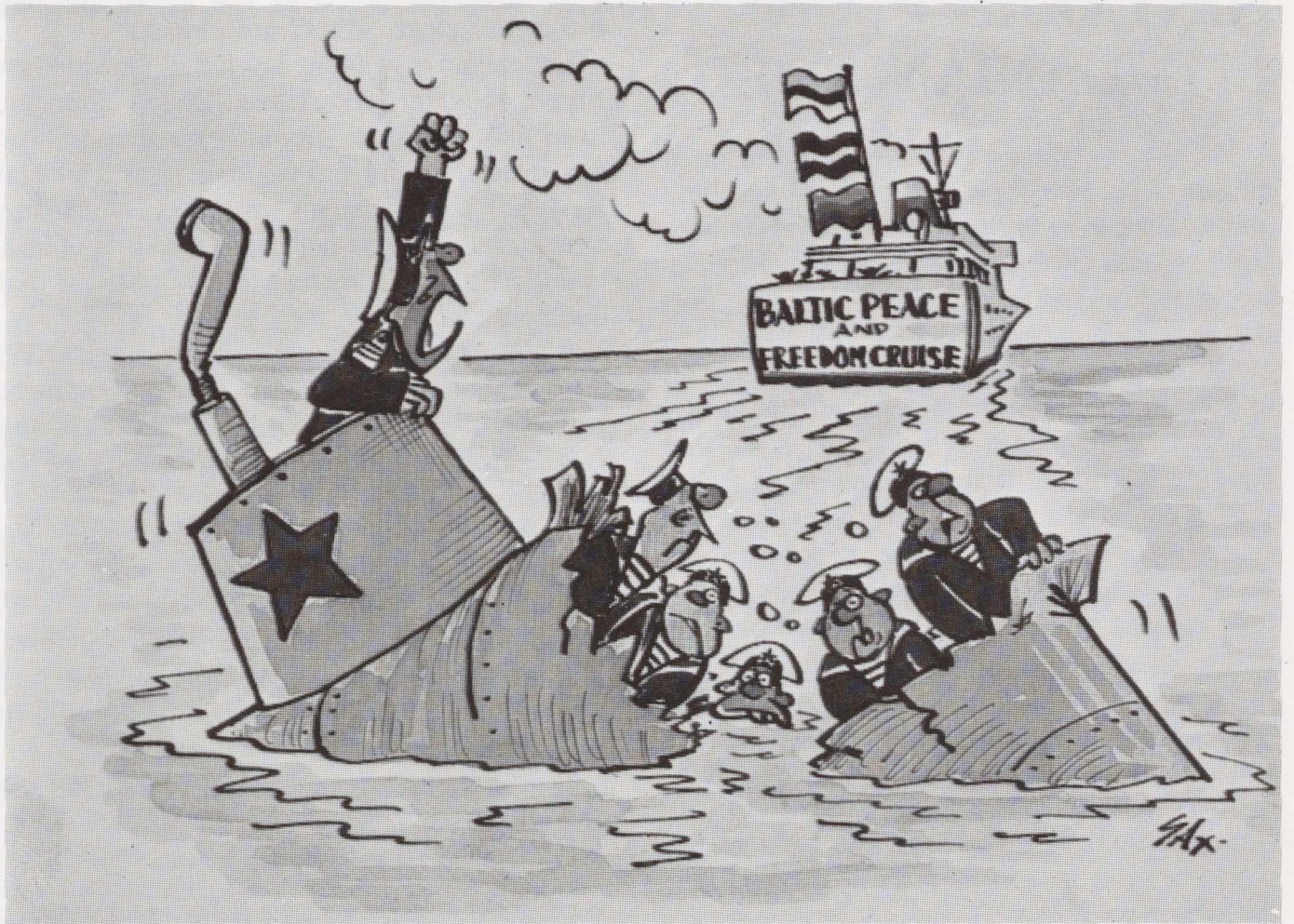
LD Contributor Cited in PT

About a year ago, **Lithuanian Days** ran a series of responses by local community members to the question: "Is there a distinctive Lithuanian personality?" The impetus for and framing of the inquiry came from Donald Templer, a psychologist in Fresno, California. Evidently, Dr. Templer is interested in other types of personalities besides Lithuanian. A news item highlighting Templer's most recent research efforts is excerpted here from the October issue of **Psychology Today**:

"One of the rarest forms of childhood sexual molestation is a young boy being molested by an older woman. But California psychologists Michael Petrovich and Donald Templer from the California School of Professional Psychology in Fresno have found an astoundingly high rate among one group: rapists.

"Of 83 convicted rapists in a California prison, 59 percent reported being heterosexually molested before the age of 16. In contrast, another study that looked at college students found that fewer than three percent of all boys are heterosexually molested before puberty.

"Petrovich and Templer . . . do not

conclude that being molested led to the boys to become rapists. But Petrovich notes that at least some rapists say they want to punish their victims 'because of some real or imagined suffering they believe they have experienced at the hands of women. They are seeking revenge,' he explains, 'attempting to get even'."

Impressions of a Police Veteran of 42 years

Sergeant Charles Jurgelas of South Windsor, Connecticut was honored at a testimonial dinner on April 19, 1985 after serving in the town's police force since its inception. He was born in the same town on November 7, 1918.

Charles Jurgelas

In an interview with a local paper, Charles Jurgelas discusses his life and role as a policeman in a growing town. We quote from the paper:

"When I first started, the population here was 2500," he said. "There were no drugs then, people would just have a few drinks. You respond to a call now and these guys are higher than a kite."

Jurgelas said he has a police scanner at home and he still keeps tabs on his officers.

"I kind of shudder when I hear these guys are going into a certain house," he said.

In the old days, Jurgelas knew everyone in town, but he said that the town's growth has brought in some people he doesn't quite trust.

"These people are total strangers," he said. "A lot of them come from the ghetto and they already have police records."

People don't show the same kind of respect for police officers that they once did, Jurgelas said. "There is no respect for authority," he said. "Before, when you yelled out to someone, they stood at attention. Now they throw things at you."

Jurgelas also feels that the courts tend to work against the police, adding, "There is too much protection for the criminal."

Looking back, Jurgelas said he is not sure whether he would do it again.

"Not if I had a good education," he said. "It's a tough life. You have to love this type of work and many times it's not fair for a man with a wife and a family," he said.

Jurgelas, a divorcee, also feels that the police life has taken a toll on his temperament.

"After a while you get mean because of the element and language you have to deal with," he said.

Jeį dar neskaitėte Igno Šeįniaus novelių knygos "Vyskupas ir Velnias," tuoj įsigykite papiginta kaina, \$3.00, iš L.D. leidyklos.

YOUNG LITHUANIAN DEFECTS IN AFRICA

Bronius Venclova defected late in February, while serving as an interpreter for the Soviet aid mission in the Republic of the Congo. The 29-year old Lithuanian was working as a French-language interpreter in the Congolese mining industry. He crossed the border to Zaire, where he asked for political asylum, and subsequently arrived in the United States.

Venclova earned a degree in modern Soviet history from the **Druzhba Narodov** ("Friendship of Nations," or "Patrice Lumumba") University of Moscow. The university's main function is to indoctrinate visiting students from the Third World Countries and to train cadres for the present or future Communist regimes in that area. Venclova recounts that he was only the second Lithuanian to be admitted into this university. He had unsuccessfully sought to enroll at a university in Lithuania, but was denied admission as not quite politically reliable. The admission to **Druzhba Narodov** was probably a result of crossed signals.

The study of history reinforced Bronius Venclova's determination to escape from the Soviet domain. Familiar with the Soviet distortion and suppression of Lithuania's history, he now experienced first-hand the totalitarian falsification of the recent history of the Soviet Union. He realized, as he recalls, that upon graduation he would never be able to teach history and to keep repeating the "Big Lie" to his students.

The young defector was keenly aware of the colonial character of Moscow's domination of his native country, Lithuania. He refers to the Lithuanian anti-Soviet guerillas of 1944-51 as "freedom fighters" and defines the Soviet regime as essentially "Fascist" in character. According to him, a "spiritual revival" is now underway among young Lithuanians, many of whom are rediscovering religion. The churches and the churchyards in Lithuania, he said, are today like islands, where one can feel and talk more freely.

(From ELTA, April, 1985)

Lithuanian Heritage Camp

Lithuanian-American youth from 8-17 years have the opportunity to learn Lithuanian folk songs, folk dances, folk art, weaving, the history of the Lithuanian language, and engage in an array of sports activities during the week from August 11 to August 18. The brochure for the program describes Youth Camp **Dainava** as offering "an opportunity for the children of Lithuanian descent to live with their age groups in a Christian environment where the focus of each daily program is Lithuanian culture."

The cost of the week-long experience is \$125.00. For further information, contact:

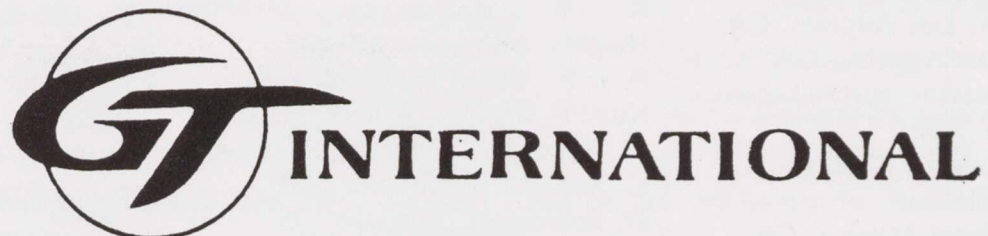
Mrs. J. Damusis, 13255 Oak Ridge Lane, Lockport, IL 60443. Telephone 312-460-8001.

BALTIC BAKERY

JUOZAS ir ALDONA ANKAI—savininkai
4627 S. Hermitage. Chicago, IL 60629—telefonas (212) LA 3-1510

— ir —
2616 W. 69th St., Chicago, IL 60629—telefonas (312) 737-6734
Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

SOL. ALGIO GRIGO VADOVAUJAMOS KELIONIŲ AGENTŪROS

1985 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

- Kelionės Nr. 2** **Liepos 15 d. iki Liepos 31 d.**
11 dienų **VILNIUS**, 1 diena Leningradas, 3 dienos Helsinkis
Iš New York'o.....\$1,788.00
Iš Montrealio.....\$2,225.00 Kanadiškais
- Kelionės Nr. 3** **Rugsėjo 1 d. iki Rugsėjo 18 d.**
11 dienų **VILNIUS**, 1 diena Leningradas, 3 dienos Helsinkis
Iš New York'o.....\$1,669.00
- Kelionės Nr. 4** **Gruodžio 20 d. iki Sausio 4 d.**
11 dienų **VILNIUS**, 3 dienos Helsinkis
Iš New York'o.....\$1,467.00
Iš Montrealio.....\$1,835.00 Kanadiškais
- Kelionės Nr. 007** **OCTOBERFEST**
Rugsėjo mėn. 21 d. iki Spalio mėn. 3 d.
Luxembourg, Heidelberg, Rothenburg, Munchen, Inzell, Fussen, Lucerne, Strasbourg, Salzburg, Insbruck, Oberammergau.
Priedai: Laivu ekskursija Rhein'o upe, Eagles Nest, Chiemsee, kasdieniniai pusryčiai, 9 pietūs, priešpiečiai (lunch) Hofbrauhaus ir daug kitų priedų.
PILNA KAINA IŠ ČIKAGOS.....\$1,289.00

(Miegant dviem kambaryje), įskaitant visas susisiekimo išlaidas, viešbučius (Presidentti Hotel—Helsinkyje), maistą, operos, teatro, arba baletu bilietus, įvairias ekskursijas ir daug kitų priedų. Kel. Nr. 2 **dainų šventė**, Kel. Nr. 4 **grandiozinis Naujų Metų sutikimo balius**.

Tarpininkaujame nuperkant automobilius, kooperatinius butus, bei sutvarkant dokumentus iškvietimams. Tolimesnėm informacijom ir visais kelionių reikalais prašom kreiptis į:

G. T. INTERNATIONAL, INC.

P.O. BOX 29163
CHICAGO, ILLINOIS 60629
Telefonai: (312) 471-1700 arba (312) 471-1702

skrendame erdviais FINNAIR lėktuvais

GARBĖS PRENUMERATOS

I. ir K. Aižiniai, Chicago, IL
 A. Andriūšis, Dorchester, MA
 P. Aras, Santa Monica, CA
 Rev. J. Bacevicius, Kintyre, ND
 G. Balanda, Warren, MI
 E. Balceris, Santa Monica, CA
 Inž. P. Beltran, Montebello, CA
 A. Biliūnas, Lake Park, FL
 V. Bieliauskas, PhD, Cincinnati, OH
 L. Baltrėnas, Los Angeles, CA
 J. Briedis, W. Bloomfield, MI
 V. Barkus, Omaha, Nebraska
 V. Beleckas, Sunny Hills, FL
 A. G. Brazėnas, Royal Oak, MI
 D. Brazdžionis, Los Angeles, CA
 R. Bužėnas, Los Angeles, CA
 Inž. V. Čekanauskas, garbės konsulas,
 Los Angeles, CA
 Rev. V. M. Cukuras, Putnam, CT
 J. Čiurlionis, PA
 St. Daugėla, Santa Monica, CA
 A. Daukantas, Santa Monica, CA
 Vysk. A. L. Deksnys, Vokietija
 Inž. A. Didžiulis, Columbia
 A. Dičius, Santa Monica, CA
 A. Drukeinis, Bedford, NH
 V. Dovydaitis, San Clemente, CA
 Rev. A. Dranginis, Baltimore, MD
 J. Dženkaitis, Glendale, CA
 East Cambridge Branch Library, MA
 B. Gajauskas, Santa Monica, CA
 A. Galdikas, Los Angeles, CA
 Inž. Br. Galinis, Norwell, MA
 Pr. Gasparonis, Los Angeles, CA
 R. Giedraitis, DDS, Los Angeles, CA
 J. Girevičius, Ont., Canada
 K. Gogelis, Redford, MI
 I. Gurėinas, Los Angeles, CA
 Dr. V. Gutauskas, Venezuela
 P. Gylys, Olympia, WA
 R. Janowska, Norristown, PA
 E. Jarašūnas, Santa Monica, CA
 E. Jonušas, Omaha, NE
 Dr. J. Jurgilas, Rancho Sta Fe, CA
 J. Karmuza, Waterbury, CT
 K. Karuža, Los Angeles, CA
 J. N. Kiaušas, Harrison, NJ
 Rev. M. Kirkilas, Beverly Shores, IN
 Dr. J. S. Kriaučiūnas, Putnam, CT
 Dr. Alf. Kontvis, CA
 J. Kregždė, Cincinnati, OH
 Dr. L. Kriaučeliūnas, Lockport, IL
 Rev. J. Krivickas, Cohoes, NY
 Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, CA
 S. Kudokas, Santa Monica, CA
 J. Kutra, Santa Monica, CA
 S. ir J. Kvečas, Santa Monica, CA
 L. Lengnikas, Hamilton, Canada
 E. Likanderis, Chicago, IL
 G.T. Levinskas, Creve Coeur, MO
 J. Levickas, Palos Verde, IL
 K. Majauskas, Chicago, IL
 F. Masaitis, La Mirada, CA
 B. Maskeliūnas, Toronto, Canada
 Inž. V. Mažeika, Park Ridge, IL
 Inž. A. ir L. Mažeikos, Marina
 del Rey, CA
 A. Milius, Santa Monica, CA
 J. Mitkus, Los Angeles, CA
 J. Mulokas, Santa Monica, CA
 A. Musteikis, Fallon, NV
 A. Naudžiūnas, So. Boston, MA
 M.L. Namikai, M.D., Glendora, CA
 Rev. T. Palis, Pittsburg, CA

Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA
 V. ir A. Pažiūra, Agoura, CA
 F. Petrauskas, Syracuse, NY
 J. Petrikonis M.D., Woodbine, IA
 J. Petronis, Los Angeles, CA
 E. Pikelis, Chicago, IL
 J. Pleinys, Hamilton, Ont., Can.
 P. Pranis, Vista, CA
 Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, NY
 Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, NM
 G. W. Radvenis, Los Angeles
 Kun. V. Radvina, Clover Valley, CA
 St. Radžiūnas, Omaha, NE
 J. Rasys, Cambridge, MA
 K. Raudys, Toronto, Ont., Can.
 Kun. A. Rubšys, Manhattan College,
 NY
 A. Rugys, Lantana, FL
 K. R. Ražauskas, Dearborn
 Heights, MI
 P. ir R. Sakas, Glendale, CA
 Kun. P. Sabulis, Waterbury, CT
 M. Šarauskas, Winnipeg, Canada
 C. Sarpalis, Baltimore, MD
 D. Schmutzer, Glendale, CA
 C. Shimkus, W. Hartford, CT
 M. R. Shalins, Woodhaven, NY
 A. Sinkys, Santa Monica, CA
 E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, CA
 Dr. J. Skirgaudas, La Jolla, CA
 F. Specher, Los Angeles, CA
 Rev. E. Statkus, Grand Rapids, MI
 R. Stirbys, Philadelphia, PA
 D. Surantas, Rockford, IL
 Inž. J. Talandis, Olympia Fields, IL
 Talka (Hamilton Credit Union) Canada
 V. Tamošiūnas, Detroit, MI
 B. Tiškus, Collinsville, IL
 Mrs. TK. Trečiokas, NJ
 V. Urbaitis, Mayfield Hts., OH
 Rev. I. Urbonas, Gary, IN
 V. Urbonas, St. Petersburg, FL
 A. Uždavinys, Canton, MI
 O. Vaitas, MD, Farmington Hills, MI
 A. Vaitkus, Bellville, IL
 Inž. V. Vidugiris, Palos Verdes, CA
 A. Vakselis, Richmond Hills, NY
 Dr. J. K. Valiūnas, Southampton, NY
 A. Vitenas, Middletown, NJ
 J. Vitėnas, Washington, D.C.

*“Lietuvių Dienų garbės pre-
 numeratoriais skelbiami, kurie kasmet
 prisijūnia po \$35.00.*

AUKOS

*Aukos Lietuvių Dienoms
 ir spaudai*

Aukos po \$50.00

J. Mulokienė

Aukos po \$35—

A. Balsis

Aukos po \$16—

A. Naudžiūnas, Roque & Mark

Aukos po \$15—

J. Pleinys

Aukos po \$11—

L. Baltrėnas

Aukos po \$10.00

J. Naujokaitis, MD, Rev. V. Red-

vina, V. Tamošiūnas

Aukos po 6.00—

S. Backus, H. Butkus, P.
 Gruodis, M. Naujokaitis

Aukos po \$5.00—

V. Šaras, P. Šimkus

Labai ačiū už parėmimą L.D.
 žurnalo.

A. Skirius, leidejas

KOMPIUTERIO FONDUI šiais 1985 metais aukojo:

Po 159 dol.

Dr. A. Kontvis

Po 100 dolerių:

Augai V. ir M., Bajaliai H. ir S.,
 Jonušienė E. (NE), prel. Kučingis J.,
 Paškevičienė D., Shalins M. (NY),
 Stirbienė E.

Po 65 dol.

Čiurlionis J. (PA), A. Vaitkus

Po 55 dol.

Mažeikos A. ir L.

Po 50 dolerių:

Bacevičienė S., prel. Bertašius J, dr.
 Bobelis C. K. (Florida), inž. Dičius A.,
 Gričiai K. ir S., Jocai A. ir B.,
 Markevičius A., Kun. dr. A. Olšauskas,
 Rugys A. (FL), Sinkiai E. ir J., Voler-
 tas V. (N. J.).

Po 35 dol.:

Janowska R. (PA), Levinskas G. MO),
 Oksas, L.

Po 30 dolerių:

Brazdžionis D., Kaslas B. (PA),
 Kirkilas M. (IN), Staniškis P. (MD),
 kun. Statkus E.

Po 25 dolerius:

Arbai E. ir E., Balceris E., Beleckas
 V. (Fl), Butkienė E., dail. V. Dagys
 (Kanada), Damūlis S., Daukantai E. ir
 A., Dovydaičiai P. ir O., Gylys P. (WA)
 Kantvydas A. (Can.), dr. Kasakaitis B.
 (IL), Kvečiai S. ir J., Latoza B.,
 Likanderis E. (IL.), Mikalajūnas A.,
 kun. Morkūnas S. (IA), dr. Narsčius K.
 (IL), Naudžiūnas A. (MA), Naujokaičiai
 M. ir E., Regiai A. ir I. (IL),
 Tamošiūnas V. (MI.), Urbonas V. (FL.)
 Žukauskienė S.

Po 20 dolerių:

Bagdonas A. P. (IL), Balsiai J. ir A.,
 Brazdžioniai A. ir B., Butkys V. (NY),
 Černiai D. ir V., Datis—Dovydaičiai E.
 ir V., kun. Dranginis (MD), Galdikai A.
 ir F., Jasiai A. ir dr. I. (OH), Milūnas
 A. (IL), Petokas S. (IL.), Sadeika C.
 (MI), Sarpalis C. (MD), Sinkevičius V.
 (IL.), Stancelis V., Urnežienė T.,
 Vaitkūnas P.

Po 15 dolerių:

Balanda G. (MI), Deveikis V.,
 Giedraitis J. (NY), H. Grigaičiai A. ir
 K., Jasinenė H., Kairys A. (MA),
 Melienė M. (IL), Milaknis A., Radvenis
 G., Rukštelytė-Sandstrom E. (IL.),
 Valley-Valaitis J., Vansauskienė L.,
 Zeleniai V. ir V.

Po 10 dol. ir mažiau:

Anelauskas V., Anonis V. (NY),
 Aukštkalnis K. (OR), kun. Babonas A.
 (MI), Bačauskas K. (NY), Balčytis A.

(IL.), Baltakis P. (MD), Banionis M.,
 Baniulis St. (IL), dr. Čepulis A. Česnulis
 F. (Can.), Dilkus A. (Kanada), Gruodis
 P. (IL), Grybinas Z. (MO), Johnson P.
 (TX), Jonikas P. (MI), Juodis J. (NY),
 Keblys A. (Kanada), Kondratas B. (CT),
 Kriukėnas A. (MA), Krokys B. (PA),
 Lengnikas E. (Kanada), Masiulionis R.
 (NY), Merkienė O., Malkauskienė O.,
 Milkovaitis K. (IL.), Nyerges S.,
 Pakulienė E. (DE), Paškauskas S.,
 Petrauskas V. (IL), Povilaitis K. (IL.),
 Puras W. (MI), Razvadienė G. (MA),
 Rimkus K. (IL.), Sakalauskas V.,
 Samienė E., Seliukas B., Sidzikauskas
 F., Skobeikienė S. (NY), Širvinskaitė
 B., Staniškis P. (MI), Šeštokas K. (MA),
 Shumbris N. (NY), Švelnis L. (MA),
 Uždavinienė A. (MI), Vaičaitis J. (FL),
 Vaineikis J. (IL), Uždavinienė A. (MI.),
 Wasilewski El. (IL.), Yuch R., Žėkas J.
 (Kan.)

AR JAU TURITE

dvi istorines knygas anglų kalba, “Day
 of Shame,” parašyta Algio Rukšėno. 368
 pusl., gausiai iliustruota. Sumažinta
 kaina \$7 (pasiuntimas \$1).

Taip pat Simo Kudirko biografija
 “Simas,” 120 pusl., sumažinta kaina \$4.
 Siųskite čekius:

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Blvd.

Los Angeles, CA 90029

Dar turime keletą rašytojo,
 redaktoriaus Juozo Tininio
 paruoštos knygos.

“LAIŠKAI ANDROMACHAI”

Kaina \$5.00. Užsisakykit

L.D. KNYGYNE

4364 Sunset Boulevard

Los Angeles, CA 90029

Tel.: (213) 664-2919

RŪTA, INC.—

INVESTAVIMO BENDROVĖ

2472 Santa Monica Blvd.

Santa Monica, Ca 90404

Phone: (213) ??-7525

VALDYBA:

E. Jarašūnas, A. Markevičius,

R. Nelsas, L. Herzog

VERTINGOS DOVANOS Vestuvių, sukaktuvių, vardadienių, gimtadienių ar kitomis progomis

tai lietuviški tautiniai audiniai, kakla-
 raiščiai, juostos, takeliai, pagalvės,
 rankšluosčiai ir staltiesės

LIETUVIAI AMERIKOS

VAKARUOSE ADM-JE

4364 Sunset Boulevard

Los Angeles, CA 90029

Tel. 664-2919

LIETUVIŲ DIENOS
Žurnalo ir knygu
PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininko" adm-ja
So Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis
"Gifts International," "Parama"
"Marginiai"
Cleveland, Ohio — J. Zilionis
Detroit, Mich. — St. Anthony's Parish
Library
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Domkus
Putnam, Conn. — Immaculate Conception
Convent
Rochester, N.Y. — A. Sabalis
Waterbury, Conn. — "Spauda"
Woodhaven, N.Y. — "Romuva"

AUSTRALIJOJE

Norwood — K. Pocius
Melbourne, Edwardstown — A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda — F. Sodaitis
Mirren, S.A. — J. Rupinskas
Lewisham — Msgr. P. Butkus

KANADOJE

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas,
St. Prakapas
Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish
Library)

AMERIKOS BALSAS
(VOICE OF AMERICA)

Rytinė laida 6 val. 15 min. ryto Lietuvos
laiku (10:15 vakaro Vašingtono) 31, 38, 42 ir
49 metrų bangomis.
Pirmoji vakarinė laida 18 val. vakaro Lietuvos
laiku (10 val. ryto Vašingtono) 20, 25 ir 31
metrų bangomis.
Antroji vakarinė laida 20 val. vakaro Lietuvos
laiku (12 val. vidurdienį Vašingtono) 14, 15,
20 ir 25 metrų bangomis.
Šie laikai vasaros metu. Žiemos metu tiek
Lietuvoje, tiek Vašingtono reikia laikrodį at-
sukti vieną valandą.

VOICE OF AMERICA
Lithuanian Service
Washington, D.C. 20547

KNYGOS UŽ PUSĖ KAINOS

"Lietuvių Dienų" išleistų knygų
kainos sumažintos per pusę. Štai keletas
jų;

Igno šėniaus Vyskupas ir Velnias;
gen. S. Raštikio atsiminimai—II tomas;
St. Būdavo "Varpai skamba"; "Dažytas
Vualis"; D. Čibo "Žaižaras";
Bindokienės "Keturkojis ugniagesys";
"Mįslės"; "Patarlės ir priežodžiai";
Jono Puikūno; ir daugelis kitų, kurios
nėra dar išspardutos.

LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90027
Telefonas: (213) 664-2919

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stoties KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
VLADAS GILYS, pirmininkas
Programų Koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel.: (213) 467-6467

BALTIMORE, MD.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio popietėmis 3:15-4:00
WBMD—740 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama Stepono ir Valentino Minkų
girdima sekmadieniais 8:00 iki 8:45 ryto
Boston, Mass.—WLYN—1360 bangos AM
programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika,
dainos ir Magdūtės pasaka.
Taipgi pas mus gaunamas "L.D." žurnalas,
ir didelis pasirinkimas lietuviškų knygų,
plokštelių ir lietuviškų suvenirų.

71 Farragut Rd., So. Boston, MA 02127
Telefonas: 268-2515

Lietuvių Radijo Valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais
9:10-10:00 ryto iš WCAV-FM 98
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: (617) 586-7209

CHICAGO, ILL.

Sophie Barcus Radijo Šeima
šeštadieniais ir sekmadieniais nuo
8:30 val. ryto iki 9:30 val. ryto
Visos programos iš
WBMX stoties 1490 AM banga
Programos vedėja:
Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
7159 S. Maplewood, Chicago, IL 60629
Tel.: 778-1543

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
2646 W. 71st St., Chicago, IL 60629
Phone: 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aidų programa"
kas šeštadienį 12:30 p.p.
11110 AM banga, WTIS stotis
veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, IL 60629
Telefonas (312) 778-5374
Atstovas St. Petersburg—K. Kleiva
Tel.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI

[steigta 1949
Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 m
Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas: (216) 382-9268
Dvisavaitinė religinės
minties programa
GYVENIMO VARPAS
sekmadieniais 6:30-7:00 val. ryto
WLTF, FM 106.5
Kun. G. Kijauskas, S.J.
18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119
Telef. (216) 531-4263

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA
Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:
KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
1011 W. Huron, Pontiac, MI 48054
WPON—1460 AM

Pirmadieniais ir Penktadieniais nuo 3-4 val.
Programos ved. Algis Zapareckas
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis
Lapšys, Edv. Skiotys, Violeta Abariūtė
2222 Franklin Rd.,
Bloomfield Hills, MI 48013

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM—840 AM
Kiekvieną sek. 4:30-5:30 val. p.p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius

Pranešėjai:

Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Longinas Kapeckas
273 Victoria Rd., Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo valanda"
girdima kas penkt. iš WEVD stoties
New Yorke, nuo 10-11 v.v. 97.9 FM banga
Taip pat klausykite "Music of Lithuania"
programos kas sek. nuo 2:05 iki 3:00
val. p.p. iš Seton Hall Universiteto stoties
89.5 FM — banga
Direktorius — Dr. Jokubas J. Stukas
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekviena sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WHBI stoties 105.9 FM banga
ROMAS KEZYS
217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (718) 229-9134

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburg, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA
"LEISKIT I TĖVYNĖ"
Lithuanian Broadcasting SPA

Girdima sekmadieniais 7:00-7:30 val. ryte iš
KXOW radijo stoties, 1420 AM banga.

vedėja ir pranešėja
Salomėja Šmaizienė

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913
Telefonas (501) 321-9641

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIO KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R. Kiršteinis,
vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta Ilgūnaitė,
įžd., L. Laukaitienė, narė
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: ANTANAS PALIULIS

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečdienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius

1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO. ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 iki 2:00 val. po pietų
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 100.7 FM
Programos vedėja:
Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Di., Toronto, Ont. M4C 5K2, Can.
Telefonas:(416) 690-3416

ROMA, ITALIJA

ROMOS RADIJAS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; Dr. J. Gailius
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad, rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiek. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kaziūnas

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

Vienas rankdarbis iš Chicagos Skautų Kaziuko mugės.
A handiwork from Chicago's Lithuanian Scout Fair.

—Nuotrauka Jono Tamulaičio